

14. REKREACE A CESTOVNÍ RUCH

14. Rekreace a cestovní ruch

- I. Úvod k tématu
- II. Sledované jevy ÚAP ČR
 - 14.1. Významné rekreační oblasti
 - 14.2. Významná rekreační střediska
 - 14.3. Lázeňská místa
 - 14.4. Památkové rezervace a památkové zóny
 - 14.4.1. Památkové rezervace
 - 14.4.2. Památkové zóny
 - 14.5. Nemovitě národní kulturní památky
 - 14.6. Statky zapsané na Seznamu světového dědictví a jejich nárazníkové zóny
 - 14.7. Hromadná ubytovací zařízení (HUZ)
- III. Závěrečný souhrn
- IV. Právní rámec, zákony a vyhlášky
- V. Použité zdroje
- VI. Použité zkratky
- VII. Seznam grafických listů kapitoly 14
- VIII. Přílohy

14. Rekreace a cestovní ruch

I. Úvod k tématu

Hospodářský význam cestovního ruchu

Odvětví cestovního ruchu je významnou součástí národního hospodářství, které ovlivňuje i celou řadu dalších ekonomických odvětví a může tak mít velký vliv na ekonomiku daného území.

Cestovní ruch podporuje rozvoj malého a středního podnikání i rozvoj souvisejících odvětví a doprovodných služeb. Podnikání v cestovním ruchu vytváří nové pracovní příležitosti, čímž se podílí na snižování celkové nezaměstnanosti v území. Cestovní ruch také ovlivňuje stavební rozvoj v území a často vede ke zvyšování investic do místní infrastruktury. Cestovní ruch tak celkově zvyšuje konkurenceschopnost daného území a podílí se na ekonomickém rozvoji daného regionu. Velký význam má cestovní ruch zejména v regionech, kde nemají dostatečné uplatnění jiná ekonomická odvětví. Často se jedná o hospodářsky slabší regiony, kde může být cestovní ruch jedním z mála zdrojů, nebo dokonce jediným zdrojem, vyšších ekonomických příjmů.

Pro rozvoj cestovního ruchu je zásadní aktivní zapojení soukromého sektoru, ale je možné tento rozvoj ovlivňovat rovněž aktivitami subjektů veřejného sektoru. Vzhledem k tomu, že cestovní ruch významně ovlivňuje rozvoj území, tak je mu věnována velká pozornost právě i ze strany veřejné správy a zpravidla je důležitou součástí místních strategií rozvoje území.

Celkový vliv cestovního ruchu na hospodářství České republiky nám můžou zjednodušeně ilustrovat dva ukazatele, jejichž vývoj v posledních deseti letech (2014–2023) je uveden v tabulkách níže (Tab. 14.1 a 14.2). Jedná se o podíl cestovního ruchu na hrubém domácím produktu a podíl cestovního ruchu na celkové zaměstnanosti.

Podíl cestovního ruchu na hrubém domácím produktu (HDP) v ČR se dlouhodobě pohybuje mezi 2–3 %. V letech 2014–2019 byl podíl cestovního ruchu na HDP poměrně vyrovnaný. V roce 2020 ovšem došlo k výraznému propadu, kdy se podíl snížil skoro o polovinu, přičemž tato hodnota (cca 1,5 %) platila i v roce 2021. Tento výrazný pokles byl ovlivněn především pandemií Covid-19, jejíž preventivní opatření znamenala řadu omezení ve volném pohybu osob a v podnikání (omezení provozu apod.), což mělo dalekosáhlé dopady na cestování a cestovní ruch.

¹ Semi-definitivní data

² Předběžná data

Od roku 2022, tedy po konci pandemie, se začal podíl cestovního ruchu na HDP zase zvyšovat, ale prozatím nedosáhl před covidových hodnot. Nicméně v absolutních číslech byl hrubý domácí produkt z cestovního ruchu v posledním sledovaném roce (2023) dosud nejvyšší v historii (179,7 miliard Kč).

Tab. 14.1: Cestovní ruch a hrubý domácí produkt v ČR

Ukazatel	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ¹	2023 ²
HDP z cestovního ruchu (v milionech Kč)	117 878	126 397	138 926	148 620	155 915	166 554	86 118	96 362	151 616	179 698
Podíl cestovního ruchu (CR) na hrubém domácím produktu (HDP)										
HDP z CR (v %)	2,76	2,77	2,91	2,94	2,88	2,87	1,48	1,53	2,15	2,36

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2025 [cit. 14.04.2025]. Dostupné z URL: <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvokc=&katalog=32813&pvo=CRUD-TSA-T2&z=T#w=>>>.

Podíl zaměstnaných osob v cestovním ruchu se dlouhodobě pohybuje mezi 4–4,5 %, přičemž u něj byl zaznamenán podobný vývoj jako u podílu cestovního ruchu na HDP. To znamená poměrně stabilní hodnota ukazatele v letech 2014–2019 (cca 4,40 %) a relativně výrazný pokles v roce 2020. Důvody jsou totožné, tedy důsledky pandemie Covid-19. Na rozdíl od předchozího ukazatele se však hodnoty podílu po konci pandemie zvyšují jen pomalu.

V absolutních hodnotách je možné vidět, že se počet zaměstnaných osob v cestovním ruchu v období 2014–2019 stabilně zvyšoval. V roce 2020 došlo k výraznému poklesu, který pokračoval až do roku 2021. Od roku 2022, pak došlo k opětovnému nárůstu počtu zaměstnaných osob v CR, nicméně i v roce 2023 (poslední dostupná data) byl počet osob zaměstnaných v cestovním ruchu nižší, než byl na počátku sledovaného období v roce 2014.

Tab. 14.2: Zaměstnanost v cestovním ruchu v České republice

Ukazatel ³	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ⁴	2023 ⁵
Počet zaměstnaných osob v cestovním ruchu	225 006	229 197	233 299	235 178	238 337	239 506	220 663	212 729	219 505	224 338
Podíl cestovního ruchu na celkové zaměstnanosti										
Zaměstnané osoby (v %)	4,40	4,42	4,43	4,40	4,40	4,41	4,13	4,03	4,12	4,16

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2025 [cit. 14.04.2025]. Dostupné z URL: <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvokc=&katalog=32814&pvo=CRUD-MZ-T2&z=T#w=>>>.

Rajonizace cestovního ruchu v ČR

Rozvojové aktivity v oblasti cestovního ruchu by měly účelně využívat potenciál daného regionu, komplex přírodních i sociálně-ekonomických předpokladů daného území. Na základě těchto předpokladů lze klasifikovat jednotlivá území, které mají tyto předpoklady relativně homogenní, čímž může být dané území tzv. rajonizováno. Rajonizace cestovního ruchu je syntézou dílčích hodnocení lokalizačních a realizačních podmínek cestovního ruchu, jejímž výsledkem je typologizace a klasifikace homogenních územních celků (klasifikace krajiny z hlediska předpokladů pro CR) a také funkční typologizace a vymezení významných rekreačních středisek. Rajonizace předurčuje hlavní formy cestovního ruchu, časovou a funkční využitelnost potenciálu cestovního ruchu. Výstupy rajonizace jsou významným nástrojem pro koordinaci aktivit cestovního ruchu v území a pro efektivní využívání potenciálu území.

V roce 2017 byl Institutem cestovního ruchu Masarykovy univerzity v Brně zpracován *Podklad pro zpracování Územně analytických podkladů ČR v tématu cestovní ruch*, který mimo jiné obsahuje i rajonizaci cestovního ruchu v České republice. Tato rajonizace CR je podrobněji popsána dále v textu (viz kapitoly 14.1. a 14.2.).

³ Údaje od roku 2021 byly revidovány a z tohoto důvodu nejsou plně srovnatelné s údaji z předchozích let.

⁴ Semi-definitivní data

⁵ Předběžná data

Památkově chráněná území

Nejen jednotlivé cenné stavby zasluhují ochranu památkové péče. Hodnotná a cenná mohou být celá města a vesnice, historická centra sídel nebo některé čtvrti, specifické třeba svým vývojem nebo typem architektury. Cennou výpověď o minulosti však na mnoha místech podávají i ucelené části krajiny.

Chráněným památkovým územím může být i svébytná krajina, ať už komponovaná, zpravidla s řadou architektonicky cenných staveb, nebo „pouze“ krajina svědčící o formách staletími ověřeného obhospodařování či využívání. Chráněna jsou rovněž místa významných bitev.

V České republice je dnes přes šest set plošně chráněných urbanistických celků, z toho 297 měst (konkrétně je to 39 městských památkových rezervací a 258 městských památkových zón) a 277 vesnic (přesněji 61 vesnických památkových rezervací a 216 vesnických památkových zón). K nim dále patří jako specifická památková rezervace komponovaný areál na Kuksu, technická památková rezervace v Josefovském údolí u Olomučan, památkové rezervace vybraných částí měst Františkova Lázně, Cheb, Karlovy Vary a Mariánské Lázně a obce Valeč s lázeňskou kulturní krajinou, 28 krajinných památkových zón a 9 archeologických rezervací. I v evropském kontextu je tento způsob ochrany a rozsah ucelené dochované dědictví jedinečný.

Památkáři usilují o to, aby byl zachován celkový obraz těchto území, měřítka jejich zástavby a také jejich historický charakter. Důraz proto kladou na uchování urbanistické struktury i památkových hodnot zástavby. V krajině jsou kromě kulturních památek a dalších architektonicky cenných a historicky významných staveb chráněny i ostatní součásti krajinné struktury, jako jsou aleje, rybníky, doklady hospodaření a četné drobné památky, které dohromady utvářejí harmonické prostředí.

Památkový zákon „zná“ jen památkové rezervace a památkové zóny – přívlasky městská, vesnická, krajinná, archeologická, technická atd. jim přidáváme jen z praktických důvodů, a to podle charakteru zástavby, ne podle právního statusu sídla.

Ochranné pásmo památkově chráněného území

Ochranné pásmo památkově chráněného území slouží k ochraně vnějšího obrazu památkové rezervace či památkové zóny, pro zajištění urbanistické a architektonické kvality jejich bezprostředního okolí nebo i pro uchování pohledových vztahů chráněného území k širšímu okolí. Proto památkáři regulují na území ochranného pásma také stavební činnost a další zásahy tak, aby nebyly porušeny nebo ohroženy například panoramatické a dálkové pohledy na památkovou rezervaci či památkovou zónu.

Prohlášení měst, vesnic či území památkovou zónou či rezervací je v kompetenci Ministerstva kultury. Spolupracuje Národní památkový ústav.

Zdroj: Národní památkový ústav [online].

Praha: Národní památkový ústav, generální ředitelství, 2025 [cit. 14.04.2025].

Dostupné z URL: <<https://www.npu.cz/cs>>.

Tab. 14.3: Přehled světového dědictví, národních kulturních památek a chráněných území v České republice (stav k 1. 4. 2025)

	Typ památkové ochrany								
	Světové kulturní dědictví	Národní kulturní památky	Archeologické památkové rezervace	Ostatní památkové rezervace	Městské památkové rezervace	Vesnické památkové rezervace	Krajinné památkové zóny	Městské památkové zóny	Vesnické památkové zóny
Česká republika	16	355	9	5	39	61	28	258	216

Zdroj: Portál IISPP, Památkový katalog [online]. Praha: Národní památkový ústav, 2025 [cit. 14.04.2025]. Dostupné z URL: <<https://pamatkovykatalog.cz/uskp>>.

Poznámka: Portál Integrovaného informačního systému památkové péče (Portál IISPP), aplikace Památkový katalog, Geoportál NPÚ – data jsou průběžně aktualizována a upřesňována.

II. Sledované jevy ÚAP ČR

14.1. Významné rekreační oblasti

Významné rekreační oblasti byly pro potřeby ÚAP ČR vymezeny Institutem cestovního ruchu Masarykovy univerzity v Brně v rámci rajonizace cestovního ruchu v ČR (*Podklad pro zpracování Územně analytických podkladů ČR v tématu cestovní ruch*, 2017). Tato rajonizace cestovního ruchu je založena na syntéze geografického a územně – plánovacího přístupu, tj. především na funkčně-prostorové struktuře využití území a klasifikaci její vhodnosti pro pobytový cestovní ruch a rekreaci. Zvolený přístup rajonizace diferencuje území ve dvou rovinách, přičemž jednou z rovin je právě členění území do relativně homogenních geografických celků – významných rekreačních oblastí.

Významné rekreační oblasti klasifikují krajinu z hlediska předpokladů pro cestovní ruch, které jsou v převážné míře vázány na příznivost přírodních podmínek. Přírodní potenciál je jedním z nejvýznamnějších lokalizačních faktorů aktivít cestovního ruchu. Za základní areály byly zvoleny následující geografické celky:

- **horská krajina,**
- **venkovská krajina s velmi příznivými předpoklady pro cestovní ruch** (venkov I),
- **venkovská krajina s průměrnými předpoklady pro cestovní ruch** (venkov II),
- **venkovská krajina s minimálními předpoklady pro cestovní ruch** (venkov III),
- **velkoplošné pískovcové skalní útvary,**
- **urbanizované prostory.**

Základním principem vymezení geografických celků je tvorba ucelených areálů na základě zvolených kritérií s určitou mírou generalizace podle dodatečných kritérií. Veškerá hodnocení se prováděla důsledně za jednotlivá katastrální území obcí jako základních evidenčních jednotek.

Za **urbanizované prostory** jsou považovány území, kde je hustota obyvatelstva vyšší než 300 obyvatel na km² a případně také obce s počtem obyvatel vyšším než 20 tis. osob, které nedosahují požadované hustoty zalidnění.

Velkoplošné pískovcové skalní útvary jsou vymezeny na základě geomorfologického členění ČR. Vybrány byly příslušné geomorfologické okrsky a podcelky (např. Broumovské stěny, Adršpašsko-teplické skály atd.).

Základním kritériem pro vymezení **horské krajiny** je vertikální členitost reliéfu. Za horskou krajinu se považují ty geomorfologické jednotky, které jsou hornatinami, ve výjimečných případech jsou zahrnuty také vrchoviny (např. Žďárské vrchy, Vsetínské vrchy).

Východiskem pro určení ostatních „venkovských“ celků je hodnocení území na základě potenciálních rekreačních ploch v územní podrobnosti obcí ČR. Míra rekreační využitelnosti je dána podílem vybraných složek půdního fondu na celkové rozloze obce. Kritériem výběru je míra jejich uplatnění při rekreaci. Za potenciální rekreační plochy je brán souhrn rozlohy lesní půdy, luk a pastvin, sadů a zahrad, tekoucích a stojatých vod. Podíl rekreačně využitelných ploch je stanoven v % z celkové plochy katastru obce.

Venkovskou krajinu s minimálními předpoklady pro cestovní ruch představují ta území, kde podíl potenciálních rekreačních ploch dosahuje intervalu 0–19,9 % na rozloze obce. Dále byla do tohoto geografického celku zařazena ta území, na kterých je vykonávána povrchová těžební činnost. Naopak z tohoto souboru byla vyřazena území se statutem vinařské obce I. a II. kategorie. Tento typ venkovské krajiny lze také charakterizovat jako velmi intenzivně využívanou zemědělskou krajinou.

Obce s podílem potenciálních rekreačních ploch mezi 20–49,9 % se považují za **venkovskou krajinu s průměrnými předpoklady pro cestovní ruch** a obce s podílem potenciálních rekreačních ploch mezi 50–100 % za **venkovskou krajinu s velmi příznivými předpoklady pro cestovní ruch**. Samozřejmě do těchto kategorií nejsou zařazeny ty obce, které jsou zahrnuty do výše uvedených geografických celků (urbanizované prostory, horská krajina, velkoplošné pískovcové skalní útvary).

Jako doplňkový jev, charakterizující přírodní předpoklady cestovního ruchu v jednotlivých typech krajin, je použit výskyt zvláště chráněných území.

Rozdělení České republiky z hlediska přírodních předpokladů pro CR je znázorněno v grafickém listu 14.1.

Tab. 14.4: Rozloha hlavních typů krajiny z hlediska jejich atraktivity pro cestovní ruch v krajích ČR

Kraje/typy krajiny	Hory	Venkov I	Venkov II	Venkov III	Pískovcové skalní útvary	Urbanizovaný prostor	Rozloha v ha
hlavní město Praha	0	0	0	0	0	49 615	49 615
Středočeský	0	317 880	409 153	255 376	25 600	67 565	1 075 574
Jihočeský	205 228	460 129	297 552	3 773	0	39 010	1 005 692
Plzeňský	155 263	259 570	304 513	0	0	36 742	756 088
Karlovarský	126 106	148 475	13 497	18 542	0	24 811	331 431
Ústecký	99 561	123 881	50 995	144 816	32 766	81 429	533 448
Liberecký	108 305	147 268	2 032	0	27 902	30 835	316 342
Královéhradecký	57 178	155 974	133 226	45 830	30 914	52 760	475 882
Pardubický	56 375	182 553	130 847	42 430	0	39 688	451 893
Vysočina	38 442	223 795	387 485	5 115	0	24 746	679 583
Jihomoravský	5 031	237 933	296 764	103 644	0	76 144	719 516
Olomoucký	98 811	173 153	115 204	101 352	0	38 161	526 681
Zlínský	123 983	122 889	75 555	22 300	0	51 582	396 309
Moravskoslezský	116 836	178 138	101 316	22 982	0	123 436	542 708
Rozloha v ha	1 191 119	2 731 638	2 318 139	766 160	117 182	736 524	7 860 762
Podíl rozlohy ČR (%)	15,2	34,8	29,5	9,7	1,5	9,4	100,0

Zdroj: Podklad pro zpracování Územně analytických podkladů ČR v tématu cestovní ruch. Institut cestovního ruchu MU Brno, 2017.

V ČR je plošně nejvíce zastoupena **venkovská krajina s velmi příznivými přírodními předpoklady pro cestovní ruch**. Zaujímá 34,8 % rozlohy ČR a je v ní lokalizováno 2103 obcí (1/3 obcí ČR). Tento typ je poměrně výrazně zastoupen v rámci všech krajů (vyjma hl. m. Praha), nejvíce však v kraji Jihočeském a Středočeském.

Na druhém místě je zastoupena **venkovská krajina s průměrnými předpoklady pro cestovní ruch**, která zaujímá 29,5 % rozlohy ČR a je v ní lokalizováno 2329 obcí (37 % obcí ČR). Největší plochy tohoto typu krajiny jsou v kraji Středočeském a v Kraji Vysočina. V Kraji Vysočina tvoří tento typ krajiny skoro 60 % z celkové rozlohy kraje.

Venkovská krajina s minimálními předpoklady pro cestovní ruch (intenzivně využívaná zemědělská krajina) zaujímá necelých 10 % rozlohy území ČR s 1030 obcemi (16,5 % obcí ČR). Jedna třetina ploch tohoto typu krajiny se nachází v kraji Středočeském, vysoké zastoupení je také v kraji Ústeckém. V obou těchto krajích tvoří venkovská krajina s minimálními předpoklady pro cestovní ruch zhruba 25 % celkové rozlohy kraje.

Atraktivní **horská krajina** zaujímá přes 15 % rozlohy území České republiky a je v ní lokalizováno 463 horských obcí a menších měst (do 10 tis. obyvatel), tj. 7,4 % obcí ČR. Největší část horské krajiny je lokalizována podél státní hranice. Výjimku tvoří pouze Železné hory a Žďárské vrchy na pomezí Kraje Vysočina a Pardubického kraje. Více než 1/6 plochy horské krajiny se nachází v kraji Jihočeském. Velké rozlohy horské krajiny jsou i v kraji Plzeňském a Karlovarském. V Karlovarském kraji horská krajina tvoří téměř 40 % celkové rozlohy kraje.

Urbanizovaný prostor s celkem 246 městy zaujímá v současnosti 9,4 % rozlohy území ČR. Největší plochy urbanizovaných prostorů se nachází v kraji Moravskoslezském a Ústeckém. V Moravskoslezském kraji tvoří urbanizované plochy více než 20 % celkové rozlohy kraje. Vyjma hlavního města Prahy mají všechny kraje výrazně menší podíl urbanizovaných prostorů na celkové rozloze. V případě hlavního města Prahy je celá rozloha kraje (tj. 100 %) identifikována jako urbanizovaný prostor.

Velmi atraktivní krajinu pro cestovní ruch v ČR představují **velkoplošné pískovcové skalní útvary**, byť rozlohou zaujímají jen 1,5 % rozlohy území České republiky. Tento typ krajiny se nachází pouze na severu Čech a zasahuje jen do čtyř krajů – Ústeckého, Královéhradeckého, Libereckého a Středočeského.

14.2. Významná rekreační střediska

Významná rekreační střediska byla stejně jako významné rekreační oblasti (viz kapitola 14.1.) vymezena pro potřeby ÚAP ČR Institutem cestovního ruchu Masarykovy univerzity v Brně v rámci rajonizace cestovního ruchu v ČR (Podklad pro zpracování Územně analytických podkladů ČR v tématu cestovní ruch, 2017). Jedná se o druhou rovinu diferenciací území zvoleného přístupu rajonizace, tedy pohled na území prostřednictvím bodových prvků – nejvýznamnějších středisek cestovního ruchu.

Za střediska cestovního ruchu jsou ve funkčně-prostorové typologizaci považovány:

- Obce s více než 250 lůžky v hromadných ubytovacích zařízeních, kterých je v ČR 370.
- Všechny obce (střediska) s památkami UNESCO a s městskými památkovými rezervacemi (MPR), i když hodnoty 250 lůžek v HUZ nedosáhly (celkem 7 obcí: Horšovský Týn, Loket, Příbor, Terezín, Lipník nad Bečvou, Jaroměř a Jankov-Holašovice).
- Obce s památkovými objekty (povětšinou NKP) s více než 40 000 platícími návštěvníky, které nemají 250 lůžek v HUZ (celkem 22 obcí).
- Obce, u nichž se nacházejí nejvýznamnější přírodní atraktivity – jeskyně a pískovcová skalní města, i když nemají 250 lůžek v HUZ (celkem 7 obcí: Kokořín, Slavětín, Adršpach, Chýnov, Koněprusy, Bozkov, Ostrov u Macochy).
- Významná královská města Louny a Čáslav, město Broumov, obec Zvíkovské Podhradí na Orlické přehradě a středisko zimní a letní rekreace Malá Morava, přestože 250 lůžek v HUZ nedosahují.

Uvedená kritéria představují minimální mantinely pro překročení lokálního významu z hlediska cestovního ruchu. Přísnější kritéria by mohla vyřazovat střediska v méně turisticky atraktivních oblastech, resp. krajích. Na základě uvedených kritérií bylo vymezeno celkem 411 středisek cestovního ruchu minimálně regionálního významu.

Střediska cestovního ruchu jsou podle dominantní (převažující) funkce rozdělena do 8 základních funkčních typů středisek cestovního ruchu v ČR:

- **historická města** (města s městskou památkovou rezervací),
- **ostatní města,**
- **horská střediska letní a zimní rekreace,**
- **střediska letní rekreace u vody,**
- **střediska venkovského cestovního ruchu,**
- **lázeňská střediska,**
- **střediska významných kulturně-historických památek,**
- **střediska u významné přírodní atraktivity** (jeskyně, skalní města).

Ne u každého z vybraných středisek cestovního ruchu lze jednoznačně určit jeden dominantní typ cestovního ruchu. V takových případech (celkem 88 středisek) je u střediska stanoven druhý doplňkový typ cestovního ruchu. Váha obou typů je u všech těchto středisek v poměru 0,5:0,5 (půl na půl).

Výsledné vymezení významných rekreačních středisek při zohlednění výše uvedeného je následující. Nevýraznější zastoupení mají města (**historická a ostatní města**), které dohromady tvoří cca 40 % ze všech vymezených středisek. Nejvíce historických měst se nachází v Jihočeském kraji a nejvíce ostatních měst v kraji Středočeském. Následují **horská střediska**, která tvoří cca 25 % ze všech vymezených středisek. Nejvíce horských středisek je v kraji Libereckém, Královéhradeckém a Moravskoslezském. **Střediska letní rekreace u vody** tvoří cca 15 % ze všech vymezených středisek, přičemž nejvíce těchto středisek je v kraji Jihočeském. **Střediska významných kulturně-historických památek** tvoří necelých 10 % a nejvíce je jich v kraji Středočeském. Zbývající tři typy středisek netvoří dohromady ani 15 % vymezených středisek a prostorově nejsou nijak výrazně koncentrovány.

Vymezení významných rekreačních středisek s určením funkční typologie cestovního ruchu je znázorněno v grafickém listu 14.2.

Tab. 14.5: Rozložení rekreačních středisek v krajích ČR dle funkční typologie cestovního ruchu

Kraje/funkční typy	Historická města	Ostatní města	Hory	Voda	Venkov	Lázně	Historie	Příroda	Celkový součet
hlavní město Praha	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Středočeský	2	16	0	11,5	4,5	0,5	8,5	4	47
Jihočeský	6	9	10	20,5	4,5	2,5	3,5	1	57
Plzeňský	3	6	5,5	3	2	1	3,5	0	24
Karlovarský	1,5	6,5	2	0,5	0	2,5	1	0	14
Ústecký	5	7,5	3,5	1,5	2,5	1,5	0	3,5	25
Liberecký	0	8,5	19	2	0	1,5	3,5	3,5	38
Královéhradecký	4	9	18,5	1,5	1	2,5	5,5	2	44
Pardubický	3	7,5	2,5	2,5	1	1	2,5	0	20
Vysočina	3	11,5	4,5	3	1	0	0	0	23
Jihomoravský	3	10	0	6,5	2	1	4	2,5	29
Olomoucký	2	6,5	9,5	0	0	4	2	1	25
Zlínský	1	9	8,5	3,5	0	1,5	1,5	0	25
Moravskoslezský	3	13	17,5	2,5	0	2	1	0	39
Celkový součet	37,5	120	101	58,5	18,5	21,5	36,5	17,5	411

Zdroj: Podklad pro zpracování Územně analytických podkladů ČR v tématu cestovní ruch. Institut cestovního ruchu MU Brno, 2017.

Z prostorového hlediska je pak rozložení vymezených středisek cestovního ruchu do jisté míry významně územně koncentrováno. Nejvýraznější je to v horských oblastech, kde je hustota středisek výrazně vyšší než v ostatních oblastech. Podobný efekt, i když v menší míře je možné pozorovat také u středisek letní rekreace u vody, které se koncentrují v blízkosti rekreačně využitelných vodních ploch/toků.

Co se týče rozložení v rámci České republiky, tak nejvíce významných rekreačních středisek se nachází v Jihočeském kraji (57), Středočeském kraji (47) a Královéhradeckém kraji (44). Nejméně významných rekreačních středisek, vyjma hl. m. Prahy (1), je v kraji Karlovarském (14) a Pardubickém (20).

14.3. Lázeňská místa

Česká republika má velmi pestrá geologická stavba, která podmiňuje hojný výskyt pramenů minerálních, termálních a radioaktivních vod, plynů a ložisek peloidů, působících pozitivně svými chemickými či fyzikálními vlastnostmi na lidský organismus (tj. vhodných k léčbě). Tyto přírodní léčivé zdroje jsou, společně s vhodnými klimatickými podmínkami, zásadním lokalizačním faktorem pro lázeňskou péči.

V České republice má lázeňství dlouhodobou tradici a vzhledem k hojnosti a vysoké kvalitě přírodních léčivých zdrojů a díky využívání nejmodernějších léčebných metod a postupů má české lázeňství mezinárodní význam. Lázeňství má velký ekonomický přínos a zásadně ovlivňuje nejen rozvoj obcí se statutem lázní, ale také rozvoj dotčených regionů, potažmo rozvoj celé České republiky. Lázeňská místa vždycky měla a stále mají významné postavení, a to nezávisle na velikosti obce.

Oblast lázeňství spadá v ČR, na rozdíl od ostatních typů cestovního ruchu, do působnosti Ministerstva zdravotnictví. Konkrétně ho má ve své agendě **Český inspektorát lázní a zřídelské**. Ten je jako součást Ministerstva zdravotnictví ústředním orgánem státní správy pro stanovení podmínek pro vyhledávání, ochranu, využívání a další rozvoj přírodních léčivých zdrojů, zdrojů přírodních minerálních vod, určených zejména k dietetickým účelům, přírodních léčebných lázní a lázeňských míst. Problematiku upravuje lázeňský zákon (č. 164/2001 Sb.) a příslušné prováděcí předpisy.

Za **lázeňské místo** lze, dle § 28 lázeňského zákona, stanovit území obce nebo jeho část anebo území více obcí, popřípadě jejich částí, v němž se nacházejí přírodní léčebné lázně.

Za **přírodní léčebné lázně** lze, dle § 25 lázeňského zákona, stanovit soubor zdravotnických a jiných zařízení, která mají sloužit k poskytování lázeňské péče na území se stavem životního prostředí odpovídajícím požadavkům lázeňské péče, pokud se na tomto území nebo v jeho blízkosti nachází přírodní léčivý zdroj nebo toto území má klimatické podmínky příznivé k léčbě.

Lázeňství je tedy podmíněno přírodními podmínkami a přítomností přírodních léčivých zdrojů. Lázeňská místa se specializují vždy na léčení určitého typu chorob a spojených zdravotních potíží. Specializace je dána především konkrétním složením přírodních léčivých zdrojů daného lázeňského místa.

Režim ochrany lázeňského místa stanoví statut lázeňského místa, který vymezí zejména vnitřní a vnější území lázeňského místa a v zájmu ochrany léčebného režimu a zachování, popřípadě vytvoření lázeňského prostředí stanoví:

- omezení související s výstavbou a rozvojem lázeňského místa,
- činnosti, které se v lázeňském místě omezují nebo zakazují,
- zařízení, která se v něm nesmí zřizovat.

Lázeňské místo a statut lázeňského místa stanovuje vláda nařízením a nařízením vlády se rovněž rozhoduje o jeho případném zrušení. Obce, na jejichž území bylo stanoveno lázeňské místo, jsou povinny dbát na dodržování opatření uložených v lázeňském místě lázeňským statutem. Za tím účelem zřizují podle zvláštního právního předpisu lázeňskou komisi.

V současnosti (k 30. 10. 2024) eviduje Český inspektorát lázní a zřídelské celkem 34 lázeňských míst se statutem LM a 5 lázeňských míst, které tento statut nemají. Jejich seznam je uveden v Příloze 1. **Rozmístění lázeňských míst se statutem LM na území ČR je zachyceno na grafickém listu 14.3.**

Sdružení lázeňských míst České republiky

Většina lázeňských míst ČR je členem **Sdružení lázeňských míst České republiky**. Jedná se o dobrovolnou zájmovou nestranickou a nevládní organizaci měst a obcí v ČR, na jejichž území se nacházejí lázeňská zařízení a která mají schválený lázeňský statut.

Posláním sdružení je aktivně přispívat k vytváření podmínek a nástrojů pro regeneraci a rozvoj lázeňství a lázeňských míst, zejména ke zlepšování stavu a rozvoji lázeňské a městské infrastruktury, obnovy lázeňských památek a k celkovému rozvoji lázeňství a lázeňských měst a obcí v ČR. Sdružení iniciuje spolupráci mezi státem, obcemi a občany, lázeňskými organizacemi a sdruženími a mezinárodní spolupráci. Je účastníkem jednání se státními institucemi v případech, kdy se agenda těchto jednání věnuje oblasti lázeňství. Úzce při tom spolupracuje se Svazem léčebných lázní České republiky, jehož členy jsou samotné lázeňské instituce. Sdružení je také nápomocno svým členům při tvorbě lázeňských statútů.

Svaz léčebných lázní České republiky

Svaz léčebných lázní České republiky (SLL) je zájmové profesní sdružení léčebných lázní, jehož cílem je udržet a garantovat léčebnou úroveň těchto lázeňských společností. Posláním svazu je kultivovat prostředí a vytvářet podmínky pro udržení a rozvoj léčebného lázeňství v České republice a hájit společně i individuální zájmy členů. Na domácí půdě je SLL platným partnerem i oponentem Ministerstva zdravotnictví ČR.

Svaz léčebných lázní sdružuje v současnosti 47 členů, z toho 45 léčebných lázní, které tvoří více než dvě třetiny všech lázeňských lůžek v zemi, a které představují 95 % veškeré lázeňské léčby hrazené z veřejného zdravotního pojištění. Všechny lázně sdružené v SLL jsou akreditovanými léčebnými lázněmi napojenými na veřejný zdravotní systém. Splňují tudíž přísná kritéria pro léčbu, stravování i ubytování. Léčebné lázně k léčbě využívají místní přírodní léčivý zdroj schválený ministerstvem zdravotnictví, což tato zařízení odlišuje od ostatních lázní či ubytovacích zařízení umístěných v lázeňských místech. SLL je členem Evropského svazu lázní (ESPA) se sídlem v Bruselu.

Hosté a přenocování v lázeňských zařízeních

Počet hostů v lázeňských zařízeních v ČR mezi lety 2015–2019 poměrně stabilně narůstal, a to jak u rezidentů, tak i nerezidentů. Mezi roky 2019 a 2020 došlo k výraznému poklesu celkového počtu hostů v lázeňských zařízeních (o více než 350 tisíc). Tento pokles se projevil u rezidentů, ale daleko více u nerezidentů. Hlavním důvodem této změny trendu byla pandemie Covid-19, v jejímž důsledku došlo k značnému omezení pohybu osob (zejména mezi různými státy) a taktéž k omezení provozu většiny hromadných ubytovacích zařízení, včetně těch lázeňských. Nepříznivá situace trvala ještě v roce 2021, ačkoliv byl mezi roky 2020 a 2021 zaznamenán mírný nárůst v celkovém počtu hostů. Od roku 2022 se počet hostů vrátil téměř do stavu před pandemií a každým dalším rokem stabilně roste, přičemž v současnosti (2024) jsou počty hostů v lázeňských zařízeních vyšší, než byly před pandemií.

Celkový počet přenocování v lázeňských zařízeních v ČR má do značné míry podobný vývoj jako celkový počet hostů a stejné jsou i příčiny (tedy pandemie Covid-19). Nicméně je možné pozorovat určité rozdíly. Tím nejvýraznějším je určité vývoj po konci pandemie. Celkový počet přenocování sice také zaznamenal postupný nárůst po roce 2021, nicméně ani zdaleka se nevrátil do stavu před pandemií. Rozdíl mezi celkovým počtem přenocování v roce 2019 a rokem 2024 je stále téměř 1 milion nocí. Zároveň je u počtu přenocování daleko výraznější rozdíl mezi rezidenty a nerezidenty, než jaký je v případě celkového počtu hostů.

Průměrný počet přenocování pak postupně klesá již od roku 2015 (v případě rezidentů od roku 2016). Zatímco v roce 2015 byl průměrný počet přenocování 9,1 nocí, tak v roce 2024 je to už pouze 6,7 nocí. Průměrná délka pobytu se tak snížila skoro o 2,5 dne. Tento trend je pravděpodobně dán zejména skutečností, že vedle klasických lázeňských léčebných pobytů vznikl nový typ lázeňské turistiky, který se nezaměřuje na léčení konkrétní choroby, ale na zlepšení celkové zdravotní kondice formou wellness, relaxace, rekondice a dalších aktivit, což ovlivňuje celkovou délku pobytu. „Klasický“ lázeňský pobyt by měl být nejméně třítydenní, avšak relaxační a rekondiční pobyty jsou obvykle kratší, víkendové nebo týdenní. Výrazně delší pobyty pak mají rezidenti (v roce 2024 8,2 nocí) než nerezidenti (4,8 nocí).

Tab. 14.6: Hosté a přenocování v lázeňských zařízeních v ČR v letech 2015–2024

Rok	Hosté celkem	v tom		Přenocování celkem	v tom		Průměrný počet přenocování	v tom	
		rezidenti	nerezidenti		Rezidenti	nerezidenti		rezidenti	nerezidenti
2015	732 276	414 141	318 135	6 646 924	4 100 279	2 546 645	9,1	9,9	8,0
2016	780 122	438 701	341 421	7 038 449	4 464 666	2 573 783	9,0	10,2	7,5
2017	839 127	453 778	385 349	7 376 552	4 501 372	2 875 180	8,8	9,9	7,5
2018	851 002	463 606	387 396	7 321 539	4 592 821	2 728 718	8,6	9,9	7,0
2019	880 134	481 883	398 251	7 407 742	4 733 352	2 674 390	8,4	9,8	6,7
2020	518 516	384 652	133 864	4 290 128	3 509 810	780 318	8,3	9,1	5,8
2021	571 208	469 357	101 851	4 427 776	3 891 586	536 190	7,8	8,3	5,3
2022	842 020	548 530	293 490	5 916 665	4 477 856	1 438 809	7,0	8,2	4,9
2023	925 893	541 462	384 431	6 413 218	4 554 558	1 858 660	6,9	8,4	4,8
2024	965 243	543 258	421 985	6 487 816	4 473 275	2 014 541	6,7	8,2	4,8

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2025 [cit. 14.04.2025]. Dostupné z URL: <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=&katalog=31744&pvo=CRU05&z=T#w=>>>.

14.4. Památkové rezervace a památkové zóny

14.4.1. Památkové rezervace

Památkové rezervace viz grafický list 14.4. jsou nejceněnější uceleně dochovaná území s řadou kulturních památek, která v ČR můžeme najít. Mají nenarušenou urbanistickou strukturu, tedy kompaktní historický půdorys a zástavbu v původních objemech a tvarech včetně dochovaných fasád většiny historických staveb. Důležitou součástí jsou jejich veřejná prostranství a výtvarné doplňky, zachované historické zahrady a parky, drobná architektura a inventář apod.

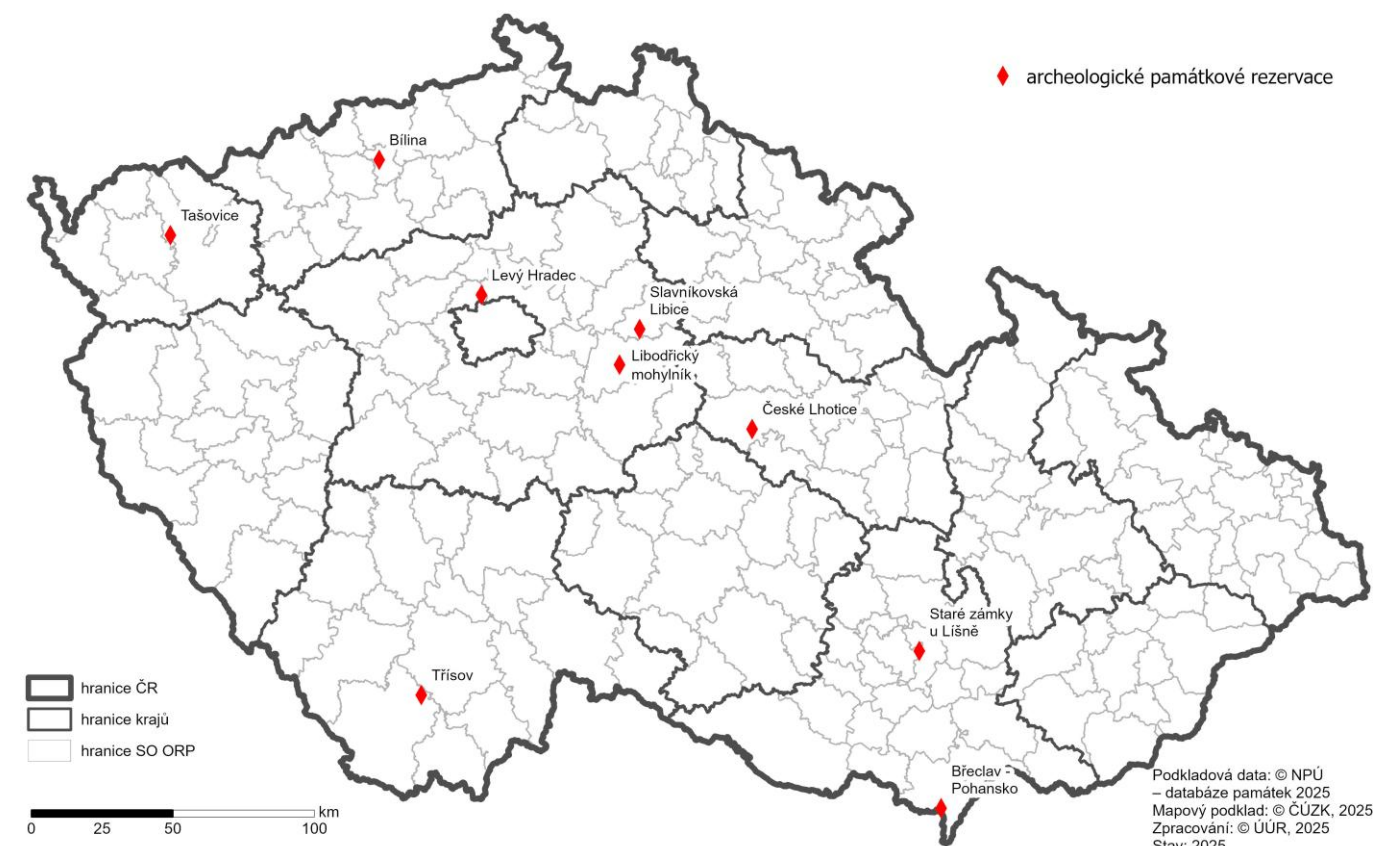
V rezervacích se dbá zejména na zachování historického půdorysu sídla, tj. parcelace a uliční sítě, a na prostorovou a hmotovou skladbu zástavby. Sleduje se i udržení výškové hladiny, uchování architektonických dominant a střešní krajiny. Status památkové rezervace chrání kvalitní historickou architekturu, ale i podobu související (a třeba méně zdobné) zástavby. Rezervace je chráněna jako celek, tedy včetně podzemních prostor, a schválení proto podléhají i úpravy povrchů nebo vegetace. Velmi důležité je sledovat zachování panoramatu s hlavními dominantami.

V České republice je k roku 2025 celkem 114 památkových rezervací.

Archeologické památkové rezervace

V České republice je k roku 2025 celkem 9 archeologických památkových rezervací. Většina z nich jsou hradiště nebo oppida – Třisov, Staré zámky u Líšně, Tašovice, České Lhotice, Libice, Pohansko, Levý Hradec, Bílina. Jediná archeologická lokalita, která není hradištěm, je Libodřický mohylník – pohřebiště z mladší doby bronzové ve středních Čechách.

Obr. 14.1: Archeologické památkové rezervace

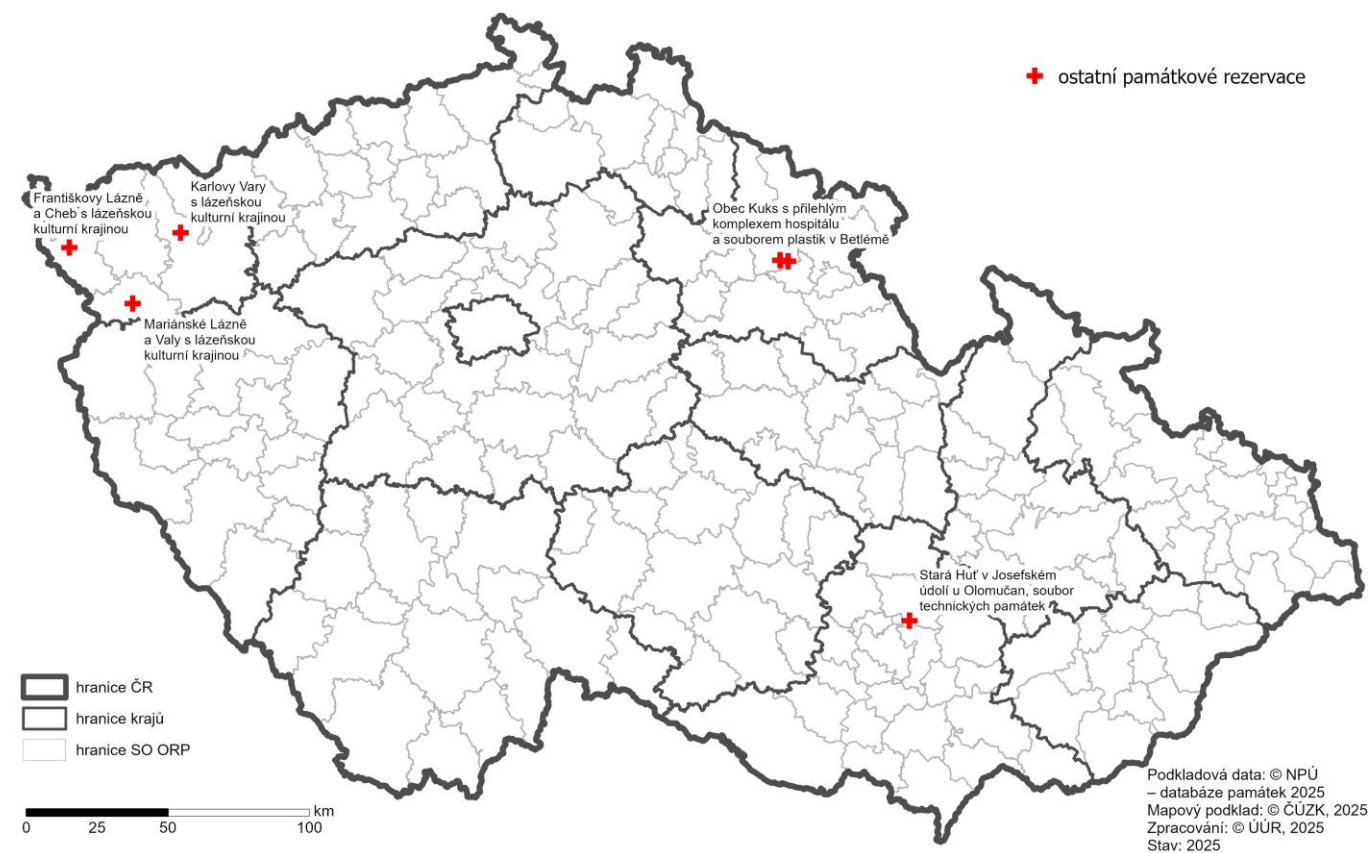
Zpracoval: Ústav územního rozvoje, 2025.

Ostatní památkové rezervace

Jedná se o 5 území, jež nelze zařadit do žádné z kategorií – Stará Huť v Josefském údolí u Olomučan, města Františkovy Lázně / Mariánské Lázně / Karlovy Vary s rozsáhlou lázeňskou kulturní krajinou a Kuks, unikátní barokní sídlo, které zahrnuje lázeňský a duchovní areál včetně tzv. Braunova Betléma, unikátní sochařské rezervace představující špičku evropského barokního sochařství v plenéru.

V České republice je k roku 2025 celkem 5 ostatních památkových rezervací.

Obr. 14. 2 Ostatní památkové rezervace

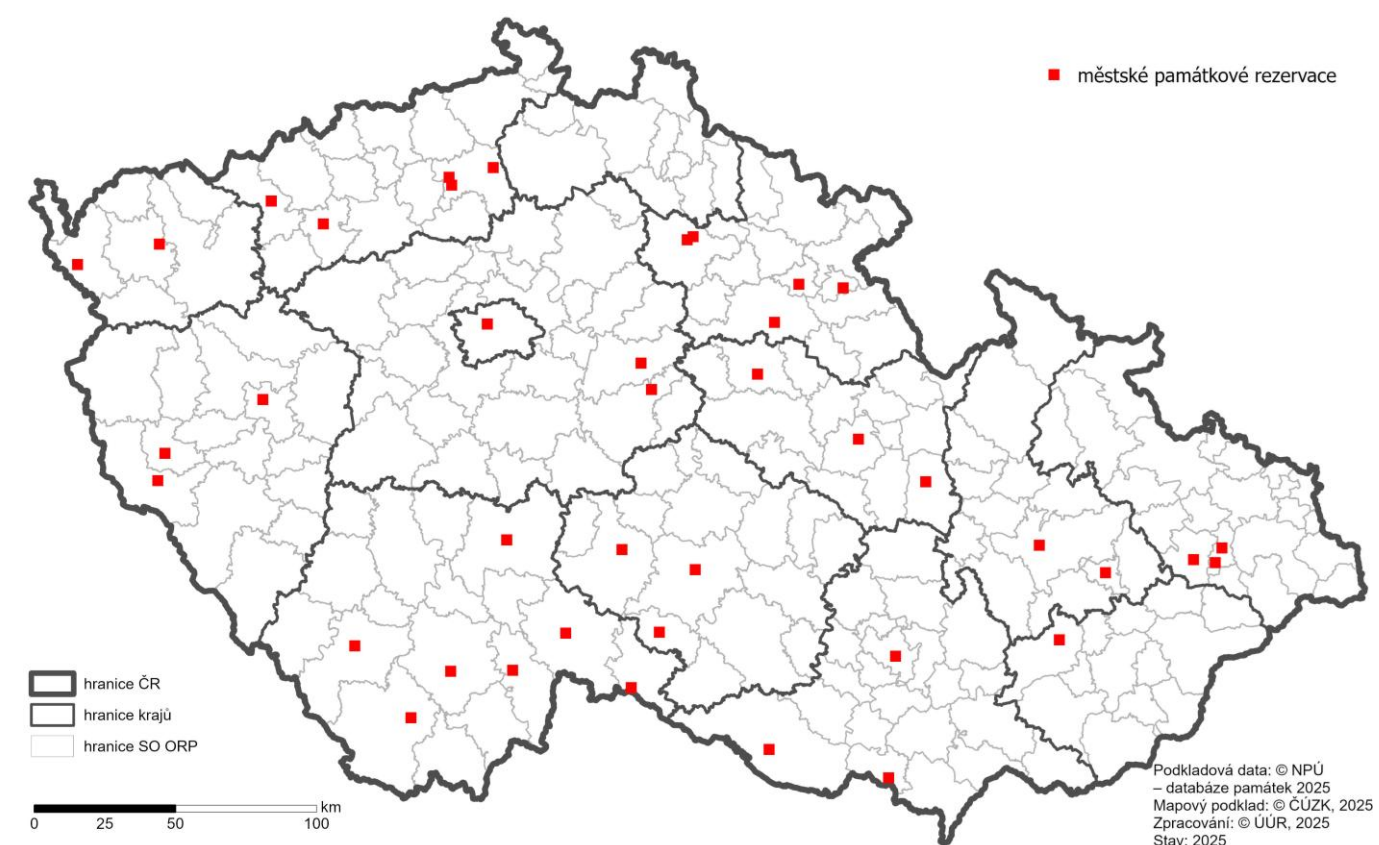
Zpracoval: Ústav územního rozvoje, 2025.

Městské památkové rezervace

Jsou to nejčastěji historická jádra středověkého původu (například Český Krumlov, Telč, Kutná Hora, Pardubice, Tábor, Jičín, Kadaň, Znojmo), ovšem mohou se jimi stát i území s významnými stavbami z 19. století nebo z první poloviny 20. století (například v Brně, Plzni či na Novém Městě v Praze). Další města jsou chráněna jako zástupci specifických a funkčně vyhraněných celků – např. bastionové pevnosti Terezín a Josefov nebo Františkovy Lázně, jedinečné lázeňské město z přelomu 18. a 19. století.

V České republice je k roku 2025 celkem 39 městských památkových rezervací.

Obr. 14.3: Městské památkové rezervace

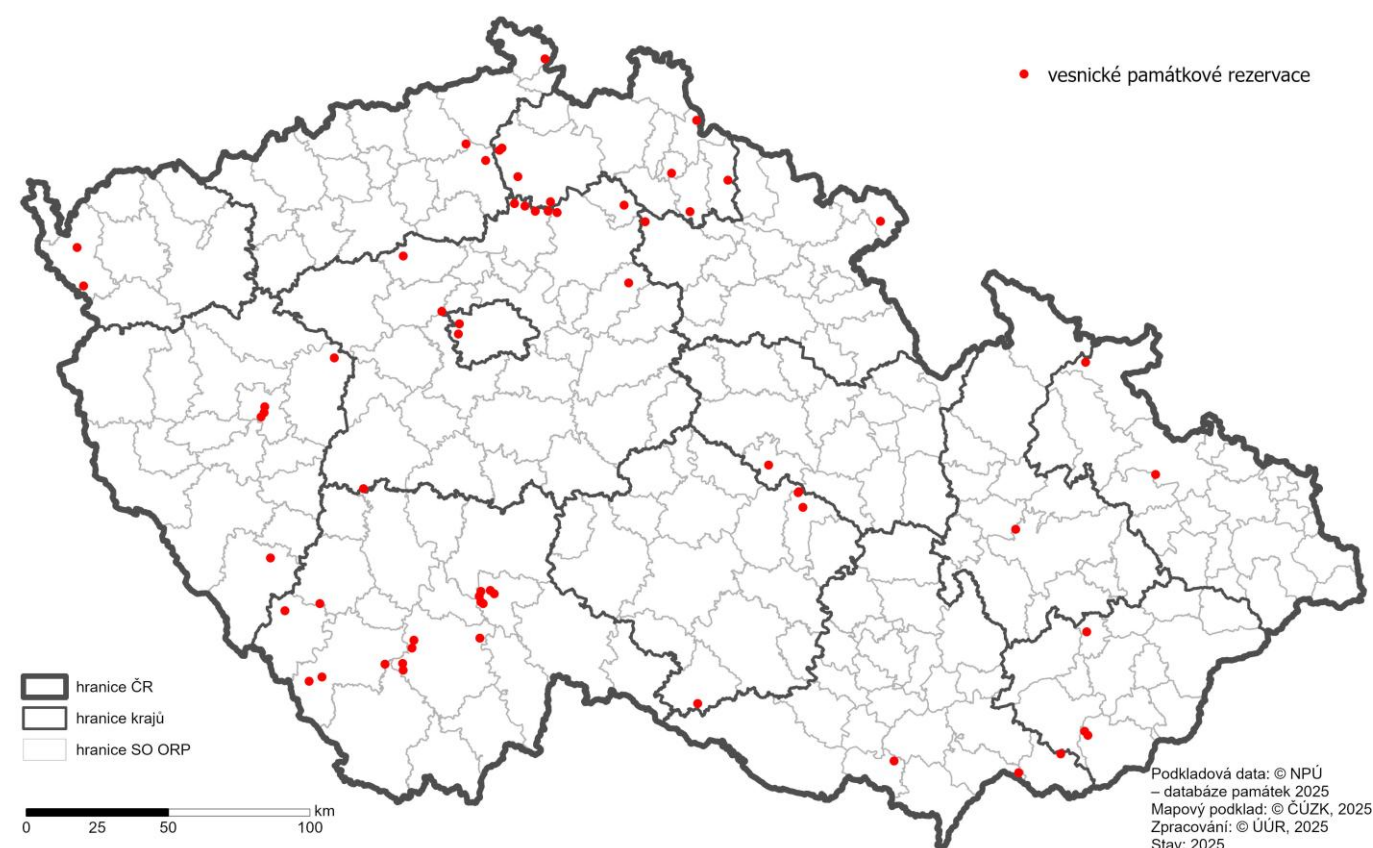
Zpracoval: Ústav územního rozvoje, 2025.

Vesnické památkové rezervace

Pro vesnická sídla je charakteristické drobnější měřítko a sepětí s místním přírodním prostředím, které ovlivnilo použité stavební materiály a často i podobu zástavby či její architektonické detaily. Na území České republiky se prolínají nejrůznější stavební tradice, a proto se i dochované ucelené chráněné vesnice až pozoruhodně liší. Vykreslují obraz typologické, konstrukční, uměleckořemeslné i kulturní bohatosti – od mohutných patrových roubených a polohrázděných domů na západě a severu Čech přes zděné dvorce jihočeského selského baroka po hlíněné domy jižní Moravy. Jiné regiony byly charakteristické skromnějšími roubenkami – například Valašsko, hospodářsky méně bohaté části středních Čech nebo Podkrkonoší.

V České republice je k roku 2025 celkem 61 vesnických památkových rezervací.

Obr. 14.4: Vesnické památkové rezervace

Zpracoval: Ústav územního rozvoje, 2025.

14.4.2. Památkové zóny

Památkové zóny, viz grafický list 14.5, mívají většinou dobře dochovaný půdorys a obvykle i hmotovou skladbu zástavby, ovšem jejich architektonický obraz nemusí být tak ucelený, jako je tomu v rezervacích. Stojí v nich méně kulturních památek a některé části zóny mohly být v minulosti narušeny nějakým rozsáhlejším rušivým zásahem. Zahrnutí takových částí do území památkové zóny však umožňuje podílet se na jejich regeneraci.

V České republice je k roku 2025 celkem 502 památkových zón.

Krajinné památkové zóny

Jsou to území chráněná přednostně pro kulturní hodnoty krajiny. Znamená to, že nemusejí nezbytně mít výjimečnou přírodní nebo ekologickou kvalitu, i když většinou se zde ochrana kulturního a přírodního dědictví prolíná a doplňuje. Harmonické části krajiny, v nichž se výrazně uplatňuje vegetační složka, mají svůj kulturně-historický základ a často i zajímavý konkrétní příběh – ať jsou to architektonicky komponované krajiny s cestami a alejemi a souvisejícími stavbami (Novohradsko, Chudenicko, Lednicko-valtický areál, Žehušicko, Osovsko, Plasko, Slatiňansko-Slavicko, Lembersko, Náměšťsko, Valčsko), významná poutní místa (Římovsko, Libějovicko-Lomecko), kulturní krajina kolem vesnic, dokládající vývoj zemědělského hospodaření včetně rybníčních soustav (Zahrádecko), oblasti s pozůstatky hornické činnosti (Jáchymov, Krupka, Abertamy - Horní Blatná - Boží Dar aj.) či krajiny memoriální, jež jsou připomínkou významných bitev (bojiště u Hradce Králové, u Slavkova nebo u Přestanova, Chlumce a Varvažova). Krajinné památkové zóny ilustrují typické rysy české, moravské a slezské kulturní krajiny a Česká republika má v jejich ochraně velký potenciál. Zastoupení řady dalších typů, jimiž jsou například rybníkářské, chmelařské (Žatecko) nebo viniční kulturní krajiny, krajiny pro chov koní (Kladrubské Polabí) apod.

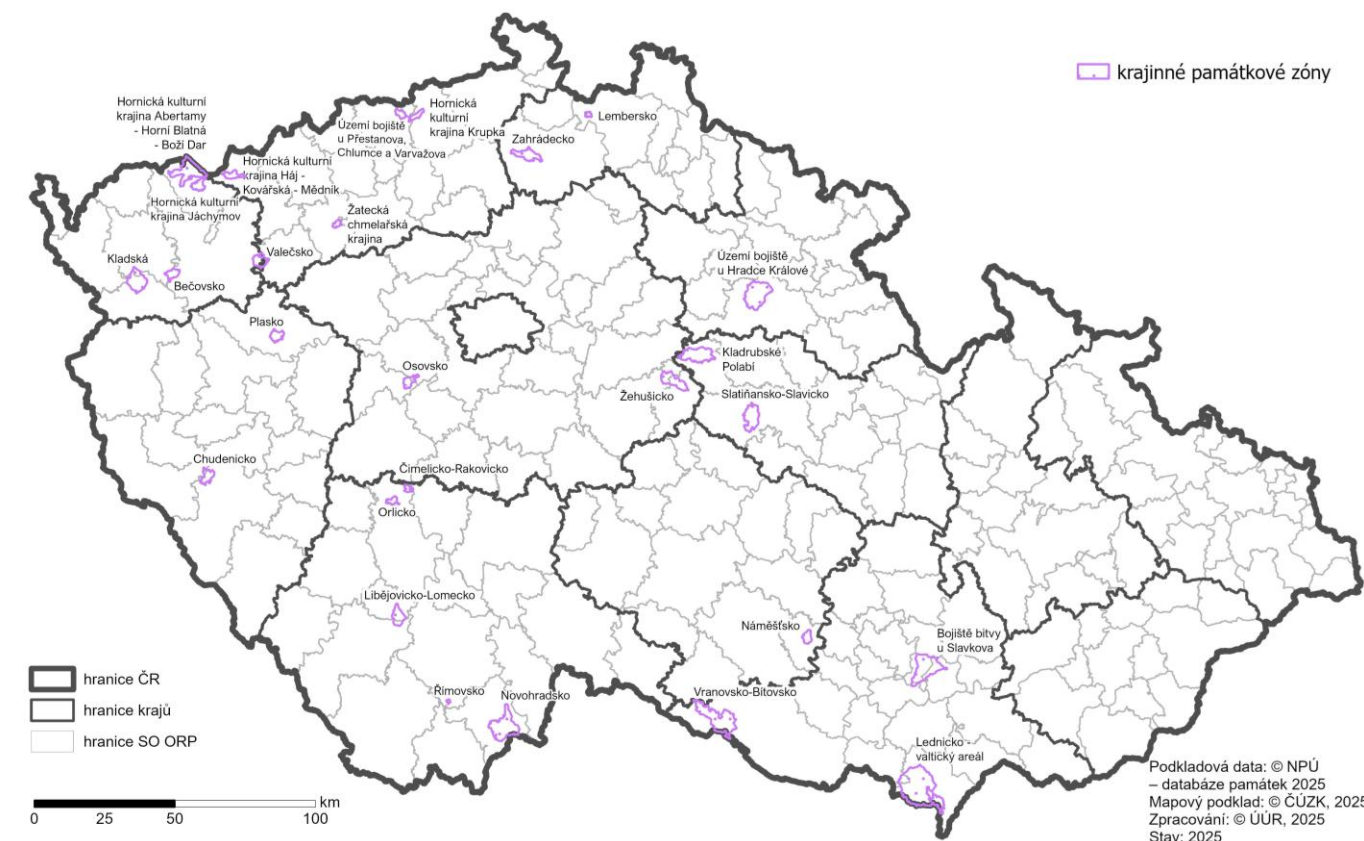
Krajinnou památkovou zónou rozumíme větší či menší území zahrnující sídelní útvary a ucelené krajinné celky, jejichž dnešní podoba byla podstatnou měrou kultivována i formována historickou činností člověka a zasluhuje památkovou ochranu. Krajinné památkové zóny reprezentují dochovanou kulturní krajinu v její historicky utvářené podobě, tzn. bez výraznějších negativních zásahů do člověkem formovaného přírodního prostředí nebo urbanistické struktury sídel.

Území krajinných památkových zón se zpravidla vyznačuje vyváženou skladbou přírodních a sídelních ploch s krajinnými nebo architektonickými dominantami (hrady, zámky, tvrze, kostely, panské dvory) odrážejícími se v četných panoramatických pohledech.

V případě starých sídelních lokalit zahrnuje území krajinné památkové zóny i významné archeologické nálezy z pravěkého nebo raně feudálního období.

K roku 2025 bylo v ČR vyhlášeno celkem 28 krajinných památkových zón.

Obr. 14.5: Krajinné památkové zóny

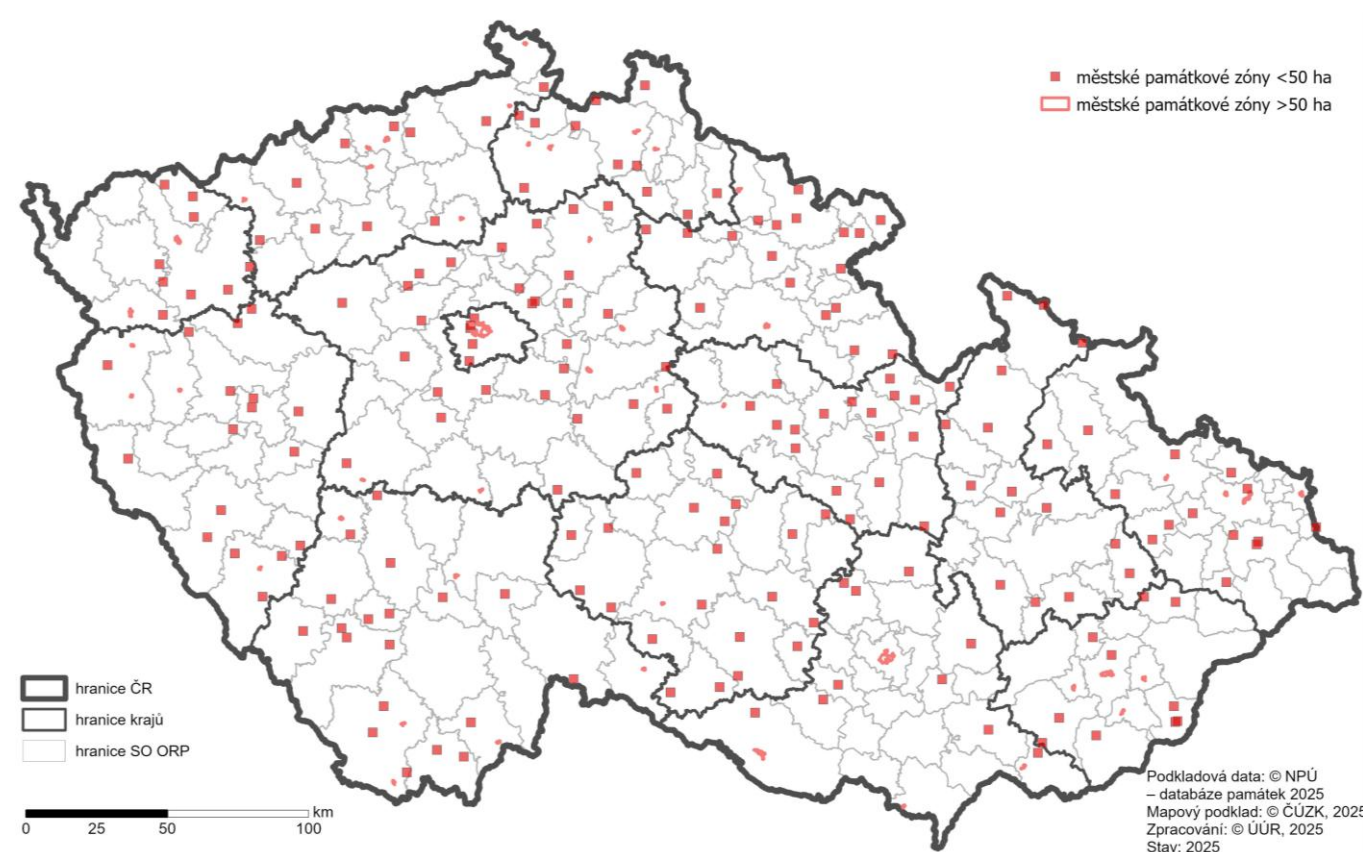
Zpracoval: Ústav územního rozvoje, 2025.

Městské památkové zóny

Převažují v nich městská jádra středověkého původu, i když časová a funkčně typologická škála městských útvarů není ničím omezena. Mezi památkovými zónami jsou zastoupena jak renesanční horní města (Horní Blatná, Jiřetín pod Jedlovou), tak města barokní a klasicistní (Nový Bor, Jablonec nad Nisou), lázeňská (Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Luhačovice) nebo urbánní celky spojené v minulosti s rozvojem určitého města v souvislosti s průmyslovou výrobou (Vítkovice a Přívoz v Ostravě) a výstavbou nájemních bytů (například části Karlína, Vinohrad, Vršovic, Žižkova, Nuslí, Bubence, Smíchov a Dejvice v Praze). Mezi městskými památkovými zónami nechybějí ani novodobé obytné a vilové čtvrti z 20. století (plzeňský Lochotín a Bezovka, pražská Ořechovka a Baba) či dělnické kolonie (Brumov) nebo výrobní a zpracovatelská předměstí (Pražské předměstí v Žatci). Výjimečně jsou zastoupena sídliště založená v období druhé světové války (Osada v Horním Litvínově) nebo po ní (například ostravská Poruba, svébytný celek tzv. socialistického realismu z 50. let 20. století).

K roku 2025 bylo v ČR vyhlášeno celkem 258 městských památkových zón.

Obr. 14.6: Městské památkové zóny

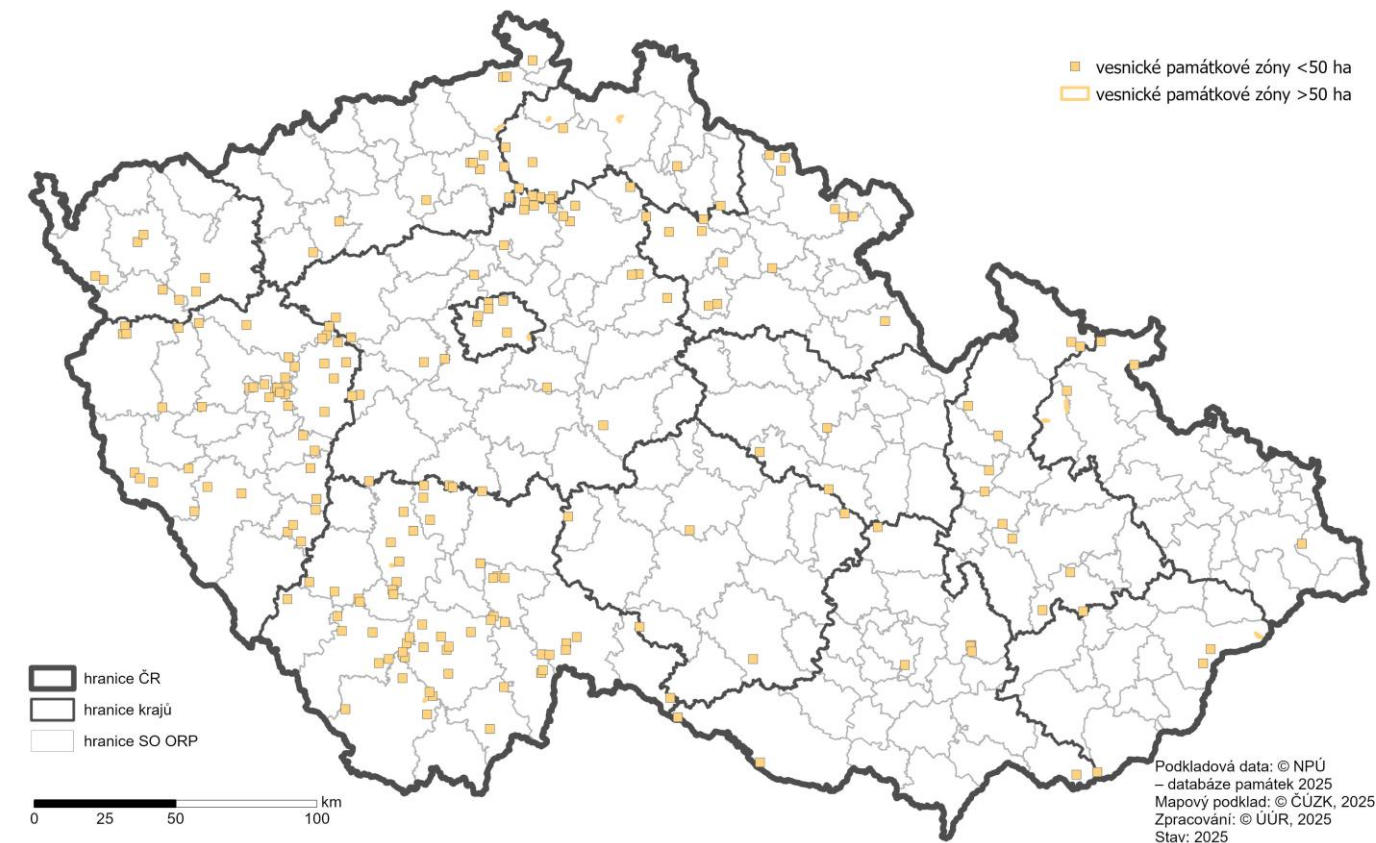
Zpracoval: Ústav územního rozvoje, 2025.

Vesnické památkové zóny

Mezi vesnickými památkovými zónami a vesnickými památkovými rezervacemi je někdy na první dojem menší rozdíl než v případě měst; koncentrace architektonicky a konstrukčně cenných staveb a hodnot v nich může být téměř stejná. Mezi vesnickými památkovými zónami tak najdeme mimořádně hodnotné vesnice – a platí to i obráceně. Rovněž tato památková území dokládají bohatost stavebních a typologických forem venkovské zástavby a svědčí o péči mnoha vlastníků využívajících autenticky dochované objekty, které v mnoha regionech nenávratně zmizely.

K roku 2025 bylo v ČR vyhlášeno celkem 216 vesnických památkových zón.

Obr. 14.7: Vesnické památkové zóny

Zpracoval: Ústav územního rozvoje, 2025.

14.5. Nemovité národní kulturní památky

Národní kulturní památky reprezentují nejhodnotnější historické stavby z prostředí historických sídel i krajiny včetně movitých děl. Národními kulturními památkami rozumíme památky evidované v Ústředním seznamu kulturních památek ČR (dále jen ÚSKP) spravovaném Národním památkovým ústavem (dále jen NPÚ).

Za národní kulturní památky jsou nařízením vlády ČR podle zákona o státní památkové péči prohlašovány kulturní památky představující nejvýznamnější součást národního kulturního bohatství ČR (národní kulturní poklad). Vláda ČR nařízením stanoví obecné podmínky zabezpečování státní památkové péče o národní kulturní památky.

Z názvu i uvedené definice přitom vyplývá, že není možné za národní kulturní památku prohlásit věci nebo jejich soubory, které nebyly prohlášeny kulturními památkami. Převážná část národních kulturních památek na území ČR se nachází ve vlastnictví církve nebo státu.

Mezi národní kulturní památky jsou zařazeny nejvýznamnější stavby z historických jader měst ČR. Přirozené jsou přitom zastoupeny dominanty největších sídelních center ČR – Prahy, Brna, Olomouce, Ostravy. Současně je zde i řada staveb, které se mohou nalézat v prostředí malého města či dokonce venkovských obcí.

Z hlediska typologického náleží mezi národní kulturní památky hrady a zámky, kláštery a kostely, hradiště a archeologické naleziště, technické památky i památky lidové architektury.

V České republice je k roku 2025 je v Ústředním seznamu kulturních památek zapsáno přes 300 rejstříkových čísel (jednotlivých staveb, areálů či movitých předmětů nebo jejich souborů) národních kulturních památek (dle databáze NPÚ k 1. 4. 2025 celkem 355).

14.6. Statky zapsané na Seznamu světového dědictví a jejich nárazníkové zóny

Hodnotovou kategorií nadnárodního významu, která v našem památkovém fondu zaujímá výjimečné místo, jsou statky (properties) zapsané na **Seznam světového dědictví UNESCO, viz grafický list 14.6**. Tento seznam vychází z Úmluvy o ochraně světového přírodního a kulturního dědictví z roku 1972 a jsou do něho zapisovány památky, sídla a přírodní útvary či lokality mající mimořádnou celosvětovou hodnotu (OUV, outstanding universal value). Úmluva vychází z ušlechtilých principů úcty k dědictví všech kultur, sdílení hodnot tohoto dědictví a vzájemné solidarity a pomoci všech zemí a národů při jejich uchování. Je důsledkem poznání, že nejen válečné konflikty, ale i neusměrněný, někdy až překotný ekonomický vývoj mohou zděděné památky a přírodní lokality zničit či vážně ohrozit. Je proto nezbytné včas vymezit ty nejceněnější a soustředit celosvětové úsilí k jejich uchování pro budoucnost.

Od 90. let 20. století přibývají na tento seznam nejhodnotnější památky České republiky – ty mimořádně cenné, jedinečné a celistvě zachované, které mají díky právním nástrojům a systému památkové péče zajištěnou budoucnost.

Výběr památek na Seznam světového dědictví

Základním principem výběru památek do Seznamu světového dědictví UNESCO je jejich mimořádná hodnota, jedinečnost, autenticita a celistvost. Neméně důležité je zformulování vize jejich budoucnosti – popis existujících právních nástrojů a konkrétních podmínek k odpovědné péči o takovou památku nebo území na národní úrovni. Z toho vyplývá, že v seznamu světového dědictví nemohou být všechny hodnotné památky. Seznam je velmi výběrový a zapsané památky částečně symbolicky zastupují určitý stavební typ daného období v širším regionu. Výběr podléhá i určitým geopolitickým hlediskům, protože Výbor pro světové dědictví usiluje kromě tematické pestrosti a hledání nejvýznamnějších památek i o vyvážené zastoupení jednotlivých členských států a regionů jako celků.

Pro zápis na Seznam světového dědictví UNESCO je nezbytné v nominační dokumentaci a v průběhu expertního posuzování prokázat, že nominovaná památka (lokalita) splňuje jedno či několik kritérií uvedených v následujícím výčtu, dále splňuje požadavek maximální autenticity a prokazatelně je zajištěno její uchování pro budoucnost.

Kritéria pro kulturní a přírodní památky jsou uvedena v prováděcích směrnících k naplňování Úmluvy o ochraně světového přírodního a kulturního dědictví. Je jich celkem deset, přičemž pro kulturní dědictví se využívá prvních šest, pro přírodní dědictví další čtyři. Pro památky tzv. smíšené povahy lze kombinovat nominace obou skupin kritérií společně.

Většina světových památek u nás jsou urbanistické celky nebo jejich části, proto je nutné je v oblasti územního plánování a rozvoje zohledňovat a respektovat.

Památky na seznamu světového kulturního dědictví:

- Historické centrum Prahy – vedle Pražské památkové rezervace zahrnuje i park v Průhoncích
- Historické centrum Českého Krumlova
- Historické centrum Telče
- Kutná Hora: historické centrum města s kostelem sv. Barbory a katedrála Nanebevzetí Panny Marie a sv. Jana Křtitele v Sedlci
- Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře
- Lednicko-valtická kulturní krajina
- Historická vesnice Holašovice
- Zahrady a zámek v Kroměříži
- Zámek v Litomyšli
- Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci
- Vila Tugendhat v Brně
- Židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa v Třebíči

- Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladru nad Labem
- Hornický region Erzgebirge/Krušnohoří
- Slavná lázeňská města Evropy – nadnárodní sériová památka zastoupená za ČR městy Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně
- Žatec a krajina žateckého chmele

Zdroj: Národní památkový ústav [online]. Praha: Národní památkový ústav, generální ředitelství, 2025 [cit. 14.04.2025]. Dostupné z URL: <<https://www.npu.cz/cs>>.

14.7. Hromadná ubytovací zařízení (HUZ)

Hromadná ubytovací zařízení a související statistické informace jsou jedny z nejvýznamnějších, pravidelně aktualizovaných dat, používaných k hodnocení cestovního ruchu, poskytující informace o intenzitě cestovního ruchu v daném území.

Hromadné ubytovací zařízení (dále též HUZ) je zařízení s minimálně pěti samostatnými ubytovacími jednotkami (pokoji či apartmány) a zároveň deseti lůžky sloužícími pro účely cestovního ruchu, tj. poskytující přechodné ubytování hostům za účelem dovolené, zájezdu, lázeňské péče, služební cesty, školení, kursu, kongresu, symposia, pobytu dětí ve škole v přírodě, v letních a zimních táborech apod.

Hromadná ubytovací zařízení se člení do následujících kategorií: **Hotel ******* (kategorie *Luxus*); **Hotel, motel, hotel ****** (kategorie *First Class*); **Hotel, motel, hotel ***** (kategorie *Komfort*); **Hotel, motel, hotel **** (kategorie *Standart*); **Hotel, motel, hotel *** (kategorie *Tourist*); **Hotel garni**; **Penzion**; **Kemp**; **Chatová osada**; **Turistická ubytovna, hostel a Ostatní HUZ** splňující kapacitní ukazatele.

Do celkového počtu pokojů v HUZ se započítávají všechny pokoje sloužící pro cestovní ruch. Nezapočítávají se pokoje pro ubytování personálu a majitelů zařízení ani pokoje určené pro přechodné ubytování za účelem zaměstnání či řádného studia (tedy nesloužící pro účely cestovního ruchu), ani pokoje uzavřené z provozních důvodů (malování, rekonstrukce, sanitárních uzavírek apod.). Apartmány i chatky, které slouží k ubytování jedné rodiny, se počítají jako jeden pokoj.

Počet lůžek udává celkový počet lůžek v daném HUZ, které byly ve sledovaném období k dispozici pro noční odpočinek turisty. Nezapočítávají se lůžka pro ubytování personálu a majitelů zařízení, lůžka určená pro přechodné ubytování za účelem zaměstnání či řádného studia (tedy nesloužící pro účely cestovního ruchu), příležitostná lůžka (přistýlky), ani lůžka v pokojích uzavřených z provozních důvodů (malování, rekonstrukce, sanitárních uzavírek apod.).

Místa pro stany a karavany představují stanoviště v areálu ubytovacího zařízení určené pro umístění stanů, obytných přívěsů a karavanů pro turisty. Minimální průměrná čistá plocha pro stan a osobní automobil je 30 m², pro obytný přívěs a osobní automobil nebo obytné motorové vozidlo je to 60 m².

Kromě informací o počtech hromadných ubytovacích zařízení a jejich kapacitách, jsou důležité také statistické informace o jejich využití, tedy o celkovém počtu hostů (návštěvníků) a počtu přenocování hostů.

Návštěvník je osoba uskutečňující cestu do hlavní destinace mimo své obvyklé prostředí po dobu kratší než jeden rok, přičemž hlavní účel cesty (služební, rekreace či jiný osobní) není spojen se zaměstnáním (na základě smlouvy) u společnosti se sídlem v navštívené zemi či místě. Cesty návštěvníků jsou pak považovány za cestovní ruch. Turista ubytovaný v ubytovacím zařízení bývá označován jako host. Celkový počet hostů vyjadřuje počet návštěvníků, jejichž cesta zahrnuje alespoň jedno přenocování.

Počet přenocování odpovídá počtu nocí, které stráví turista (host) v průběhu cesty v hromadném ubytovacím zařízení. Průměrný počet přenocování pak představuje podíl celkového počtu přenocování (strávených nocí) hostů ubytovaných v HUZ a celkového počtu hostů ubytovaných v HUZ.

Tab. 14.7: Kapacity hromadných ubytovacích zařízení v ČR v letech 2015–2024

Rok	Počet zařízení	Pokoje	Lůžka	Místa pro stany a karavany
2015	9 163	206 258	529 250	48 585
2016	9 168	207 309	533 507	48 719
2017	9 007	204 756	525 536	49 725
2018	9 426	210 415	537 603	53 746
2019	9 383	210 496	539 685	53 772
2020	10 699	228 431	592 314	53 530
2021	10 898	226 848	586 061	53 708
2022	10 652	227 695	586 836	52 886
2023	10 293	220 420	567 195	51 480
2024	10 104	216 691	559 870	50 968

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2025 [cit. 14.04.2025]. Dostupné z URL: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&pvo=CRU02&katalog=31742&str=v1291&v=v1339__KAT__154__1#w=>.

Počet HUZ v ČR a stejně tak i počet pokojů a lůžek v HUZ zaznamenal v letech 2015–2024 poměrně zajímavý a turbulentní vývoj. Všechny tyto ukazatele měli mezi roky 2015 až 2019 relativně stabilní hodnoty. Mezi roky 2019 a 2020 ovšem došlo ke skokovému navýšení hodnot (zhruba o 1 300 HUZ, 18 000 pokojů a 32 000 lůžek). Poté došlo k opětovné stabilizaci, přičemž tento stav trval do roku 2022. Od roku 2023 je však u všech těchto ukazatelů zaznamenaný poměrně výrazný pokles hodnot.

Tab. 14.8: Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních v ČR v letech 2015–2024

Rok	Hosté celkem	v tom		Přenocování celkem	v tom		Průměrný počet přenocování
		rezidenti	nerezidenti		rezidenti	nerezidenti	
2015	17 195 550	8 488 637	8 706 913	47 093 906	23 807 391	23 286 515	2,7
2016	18 388 853	9 067 413	9 321 440	49 696 957	25 428 808	24 268 149	2,7
2017	20 000 561	9 840 093	10 160 468	53 219 395	26 962 382	26 257 013	2,7
2018	21 247 150	10 635 756	10 611 394	55 513 922	28 753 901	26 760 021	2,6
2019	21 998 366	11 107 866	10 890 500	57 024 767	29 844 204	27 180 563	2,6
2020	10 836 444	8 052 274	2 784 170	31 382 494	23 994 436	7 388 058	2,9
2021	11 383 601	8 813 943	2 569 658	31 924 242	25 376 927	6 547 315	2,8
2022	19 424 164	12 080 764	7 343 400	50 599 312	32 459 645	18 139 667	2,6
2023	21 977 671	12 418 741	9 558 930	55 842 471	32 480 862	23 361 609	2,5
2024	22 809 595	12 332 067	10 477 528	57 236 084	31 761 973	25 474 111	2,5

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2025 [cit. 14.04.2025]. Dostupné z URL: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&skupId=4169&z=T&f=TABULKA&pvo=CRU03sk1-R&katalog=31743&pvo=CRU03sk1-R&str=v282#w=>>.

Zajímavý vývoj v letech 2015–2024 lze sledovat také u návštěvnosti HUZ. Mezi roky 2015–2019 relativně stabilně narůstal, jak počet hostů, tak také počet přenocování, přičemž byl i relativně stabilní rozdíl mezi rezidenty a nerezidenty. Zlom ovšem nastal v roce 2020, kdy naplno propukla pandemie Covid-19, v jejímž důsledku došlo k výraznému omezení pohybu osob, a to zejména mezi různými státy. Mezi roky 2019 a 2020 proto došlo k výraznému snížení počtu hostů i celkového počtu přenocování. V obou případech se hodnoty snížily cca o 50 %. Zajímavý je zde pak rozdíl mezi rezidenty a nerezidenty. V případě nerezidentů (tj. zahraničních turistů) došlo k daleko výraznějšímu propadu hodnot než v případě rezidentů (obyvatelé ČR). Tento nepříznivý stav přetrvával i v roce 2021. Po konci pandemie Covid-19 však počty hostů i počty přenocování začali zase rychle narůstat. Celkový počet hostů i celkový počet přenocování v ČR už byl v roce 2024 dokonce vyšší než v roce 2019 (před pandemií). Oproti období před pandemií se ovšem zvýšil podíl rezidentů oproti nerezidentům.

Průměrný počet přenocování je dlouhodobě poměrně stabilní (cca 2,5–3,0 noci). Nejvyšší hodnota průměrného počtu přenocování ve sledovaném období byla paradoxně v roce 2020, a to 2,9 noci. Od té doby se průměrný počet přenocování neustále snižuje.

Tab. 14.9: Kapacity hromadných ubytovacích zařízení v krajích ČR (2024)

	Počet zařízení	Pokoje	Lůžka	Místa pro stany a karavany
Česká republika	10 104	216 691	559 870	50 968
hlavní město Praha	827	43 789	95 203	1 091
Středočeský kraj	800	15 319	40 417	5 233
Jihočeský kraj	1 246	20 792	60 575	13 323
Plzeňský kraj	553	10 609	28 907	3 906
Karlovarský kraj	609	17 628	37 849	1 739
Ústecký kraj	493	9 235	24 901	2 013
Liberecký kraj	926	14 444	44 287	3 676
Královéhradecký kraj	1 125	18 459	52 609	5 122
Pardubický kraj	366	6 647	19 143	1 688
Kraj Vysočina	460	8 742	25 589	2 417
Jihomoravský kraj	1 005	18 791	47 388	5 083
Olomoucký kraj	533	10 033	26 241	1 724
Zlínský kraj	517	10 338	26 049	1 809
Moravskoslezský kraj	644	11 865	30 712	2 144

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2025 [cit. 14.04.2025]. Dostupné z URL: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&skupId=1247&z=T&f=TABULKA&pvo=CRU02-L6&katalog=31742&pvo=CRU02-L6&c=v3~8__RP2024&v=v1363__KAT__154__1#w=>.

Kromě vývoje v čase je důležité sledovat také územní odlišnosti v kapacitách HUZ. Nejvíce HUZ se v roce 2024 nacházelo v kraji Jihočeském, Královéhradeckém a Jihomoravském. Na území každého z těchto krajů se nacházelo více než 1 000 HUZ. Nejméně HUZ oproti tomu bylo v Pardubickém kraji (366) a v Kraji Vysočina (460).

Nejvíce pokojů a lůžek v HUZ se zcela jednoznačně nacházelo v hlavním městě Praze. Na území Prahy bylo umístěno cca 20 % všech pokojů a 17 % všech lůžek v ČR. Druhý nejvyšší počet pokojů i lůžek byl zaznamenán v Jihočeském kraji. Naopak nejméně pokojů i lůžek bylo v Pardubickém kraji. Nízké hodnoty, je ale možné sledovat také v Kraji Vysočina a Ústeckém kraji.

V případě míst pro stany a karavany pak dominuje Jihočeský kraj, ve kterém se nachází více než 25 % z těchto míst. Nejméně míst pro stany a karavany se nachází v hlavním městě Praze, ale málo jich je také v kraji Pardubickém a Karlovarském.

Na základě výše uvedeného je zřejmé, že z pohledu kapacit HUZ mají nejlepší podmínky pro cestovní ruch hlavní město Praha a Jihočeský, případně Královéhradecký kraj. Tento výsledek není překvapující, jelikož se jedná o velice atraktivní regiony pro celoroční rekreaci a cestovní ruch (Praha – UNESCO, Pražský hrad, historické centrum, ...; Jihočeský kraj – památky UNESCO, Šumava, Lipno, Třeboňsko, ...; Královéhradecký – Krkonoše, Orlické hory, Český ráj, Adršpašsko-teplické skály, ...). Naopak nízké kapacity HUZ jsou zejména v Pardubickém kraji, Kraji Vysočina a Ústeckém kraji. Jedná se o kraje, které jsou nejméně navštěvované a mají i nejnižší počty přenocování. Z toho je zřejmé, že v porovnání s ostatními kraji, jsou tyto tři kraje turisticky méně atraktivní, čemuž odpovídají i nižší počty a kapacity HUZ.

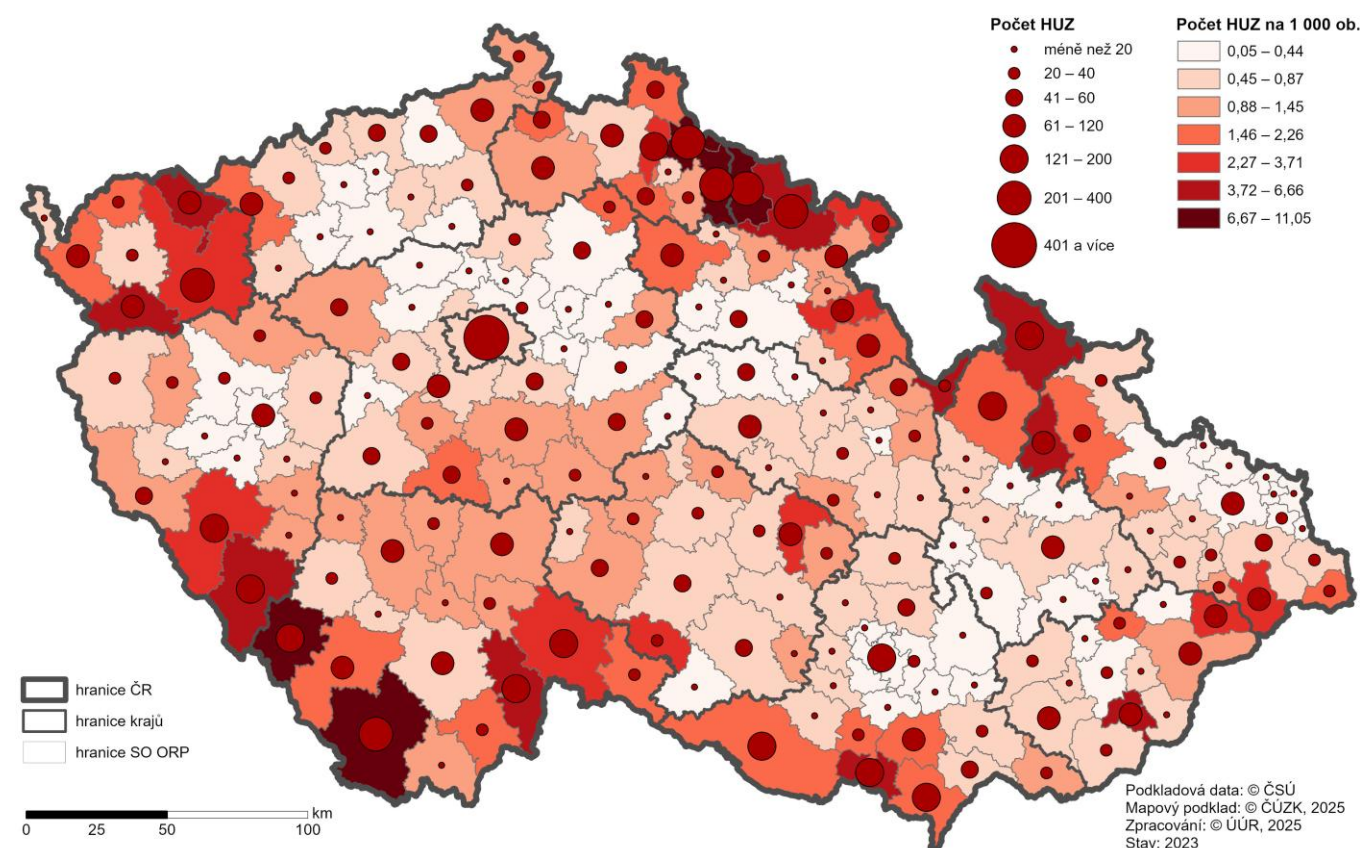
Počet hromadných ubytovacích zařízení v SO ORP

Nejvíce hromadných ubytovacích zařízení se v roce 2023 nacházelo v Praze (844), která má o 469 HUZ více než druhý v pořadí – SO ORP Trutnov (375). Více než 300 HUZ se nachází ještě v SO ORP Český Krumlov (314) a Vrchlabí (301). Z pohledu celkového počtu HUZ jsou tyto čtyři územní celky výrazně odskočeny od ostatních. Žádný další správní obvod nemá na svém území ani více než 220 HUZ. Více než 200 objektů HUZ se pak nachází jen v SO ORP Jilemnice (217), Karlovy Vary (212) a Tanvald (203). Více než polovina ze všech správních obvodů pak nemá na svém území ani 30 HUZ. Nejméně HUZ, a to pouze 2, se nachází v SO ORP Neratovice a Orlová.

V přepočtu HUZ na 1 000 obyvatel si pak nejlépe stojí SO ORP Vrchlabí (11,05), Tanvald (9,91), Jilemnice (9,86), Vimperk (7,57) a Český Krumlov (7,50). Žádný další správní obvod nemá více než 7 HUZ na 1 000 obyvatel. Celkem 128 správních obvodů (tj. cca 60 %) má hodnotu nižší než 1 HUZ na 1 000 obyvatel.

Z toho je zřejmé, že rozložení hromadných ubytovacích zařízení v rámci ČR je značně nevyrovnané a hromadná ubytovací zařízení se koncentrují především v turisticky atraktivních oblastech. Vyšší počty hromadných ubytovacích zařízení se nacházejí zejména v horských oblastech (Krkonoše, Jizerské hory, Šumava, Jeseníky, Moravskoslezské Beskydy a další), dále v lokalitách památkově nejhodnotnějších (UNESCO – zejména Praha a Český Krumlov) či v lázeňských lokalitách (např. Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Luhačovice). Vyšší počtu HUZ se nachází také v lokalitách spojených s letní rekreací u vody. To je patrné zejména v Jihočeském kraji (Třeboňsko, vodní nádrž Lipno).

Obr. 14.8: Počet hromadných ubytovacích zařízení v jednotlivých SO ORP (2023)

Zpracoval: Ústav územního rozvoje, 2024.

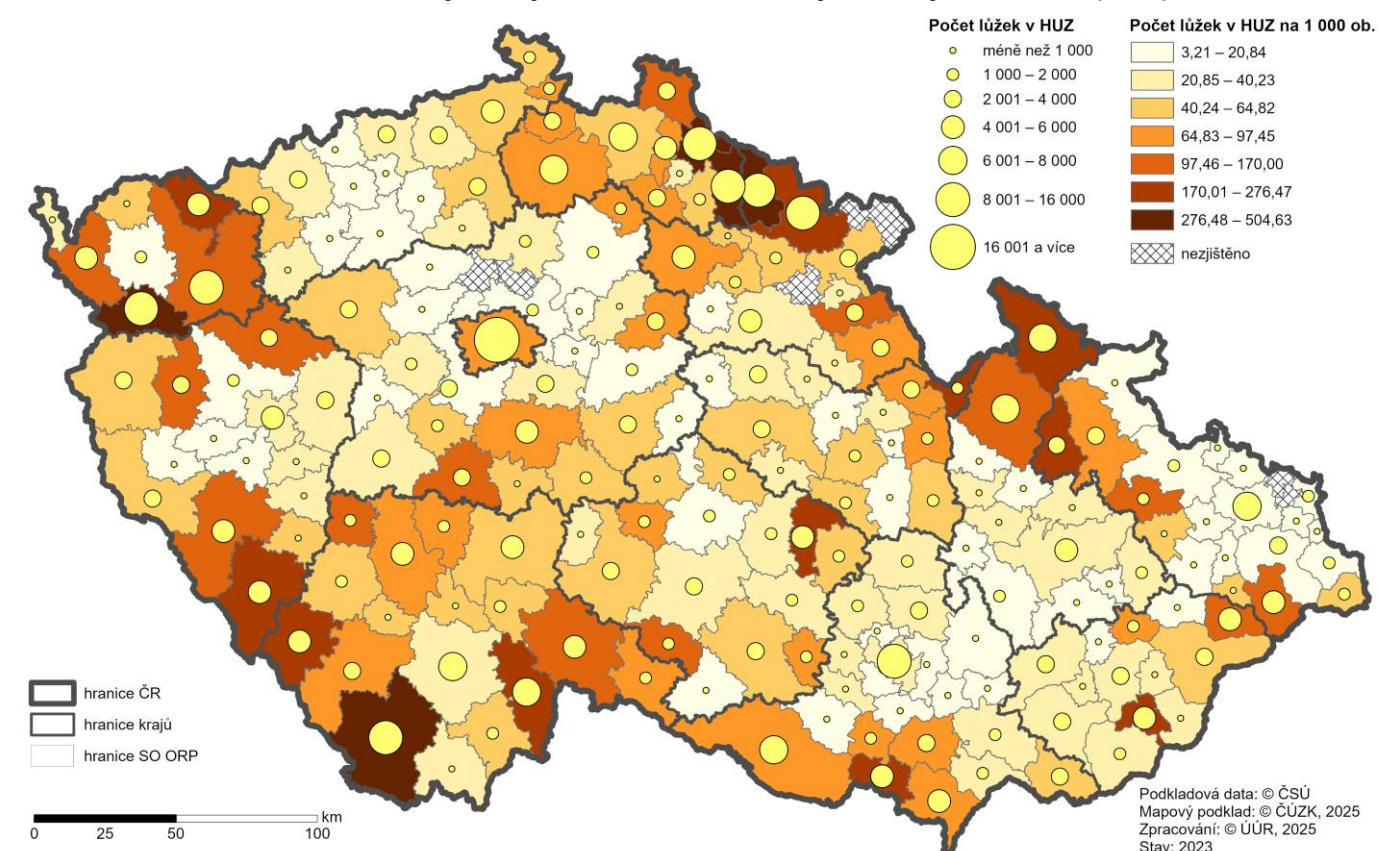
Počet lůžek v hromadných ubytovacích zařízení v SO ORP

Rozložení počtu lůžek v HUZ logicky z velké části kopíruje rozložení v počtech HUZ samotných. Nejvíce lůžek v HUZ se v roce 2023 nacházelo v Praze (96 257). Další v pořadí jsou s velkým odstupem SO ORP Trutnov (15 689) a Karlovy Vary (15 074). Více než 10 000 lůžek je k dispozici ještě v SO ORP Český Krumlov (14 689), Vrchlabí (13 744) a Brno (12 489). Celkem 74 správních obvodů mělo v roce 2023 méně než 1 000 lůžek v HUZ. Nejnižší zjištěný počet lůžek v HUZ je v SO ORP Nový Bydžov v Královéhradeckém kraji, a to pouhých 88 lůžek. Nicméně u 6 SO ORP (Broumov, Jaroměř, Kralupy nad Vltavou, Neratovice, Bohumín, Orlová) nejsou údaje o počtu lůžek dostupné z důvodu důvěrnosti dat. Je tedy pravděpodobné, že v některém z těchto správních obvodů je celkový počet lůžek ještě nižší.

V přepočtu lůžek v HUZ na 1 000 obyvatel má nejvyšší hodnoty SO ORP Vrchlabí (504,63), Tanvald (426,26), Jilemnice (384,10), Český Krumlov (350,78) a Mariánské Lázně (343,24). Všechny ostatní správní obvody mají už méně než 300 lůžek v HUZ na 1 000 obyvatel. Celkem 121 SO ORP má pak méně než 50 lůžek v HUZ na 1 000 obyvatel.

SO ORP s nejvyššími počty lůžek v HUZ (absolutními i relativními) se tak opět (jako v případě počtu HUZ) soustřeďují zejména v horských oblastech atraktivních pro zimní i letní turismus (zejména Krkonoše, Jizerské hory, Šumava, Jeseníky), dále v lokalitách kulturně-historických (Praha, Český Krumlov, Lednicko-valtický areál) a lázeňských (např. Mariánské Lázně, Karlovy Vary, Luhačovice). Často je vyšší počet lůžek v HUZ v daném území zapříčiněn kombinací dispozic pro rekreaci a cestovní ruch (např. horské oblasti + lázeňství apod.).

Obr. 14.9: Počet lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních v jednotlivých SO ORP (2023)

Zpracoval: Ústav územního rozvoje, 2024.

Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v SO ORP

Zdaleka nejvyšší počet hostů v HUZ v roce 2023 byl Praze (7,4 milionu hostů). Všechny ostatní územní celky mají návštěvnost pod 1 milion. Je tedy zřejmé, že Praha je zcela jednoznačně turisticky nejatraktivnějším a nejvyhledávanějším místem v ČR. Další v pořadí jsou 3 správní obvody, které mají počet hostů v roce 2023 vyšší než 500 tisíc. Jedná se o SO ORP Brno (cca 850 tisíc hostů), Karlovy Vary (cca 615 tisíc hostů) a Český Krumlov (cca 550 tisíc hostů). Více než 250 tisíc hostů pak navštívilo v roce 2023 dalších 8 SO ORP (Vrchlabí, Trutnov, Mariánské Lázně, Plzeň, České Budějovice, Ostrava, Olomouc a Liberec).

Oproti tomu téměř u poloviny správních obvodů byl počet hostů v roce 2023 menší než 30 tisíc. U 6 SO ORP (Broumov, Jaroměř, Kralupy nad Vltavou, Neratovice, Bohumín, Orlová) nejsou údaje o počtu hostů dostupné z důvodu důvěrnosti dat.

Je zřejmé, že vysokou návštěvnost (>250 tisíc hostů) vykazují zejména územní celky největších českých měst, dále správní obvody v horských lokalitách (zejména Krkonoše) a správní obvody spojené s lázeňstvím (Karlovy Vary, Mariánské Lázně). Jediným správním obvodem s vysokou návštěvností, který nespadá ani do jedné z výše uvedených kategorií, je SO ORP Český Krumlov. Zde je vysoká návštěvnost dána zejména přítomností památky UNESCO (historické centrum Českého Krumlova) a vodní nádrží Lipno, která je hojně využívána k letní rekreaci. Okrajově pak do SO ORP Český Krumlov zasahuje také pohoří Šumava.

Po přepočítání počtu hostů na 1 000 obyvatel vycházejí u 4 SO ORP hodnoty vyšší než 10 000 hostů na 1 000 obyvatel. Jedná se o SO ORP Vrchlabí (cca 17 tisíc), Český Krumlov (cca 13 tisíc), Mariánské Lázně (cca 12,5 tisíc) a Tanvald (cca 11,5 tisíc). Všechny tyto správní obvody dosahovaly vysokých hodnot i v absolutních počtech hostů, takže je logické, že vzhledem k nižšímu počtu obyvatel mají takto vysoké hodnoty relativní (zejména oproti velkým městům uvedeným výše).

Vysoké relativní hodnoty počtu hostů ovšem dosahují i další správní obvody. Více než 7 000 hostů na 1000 obyvatel mají správní obvody ORP Mikulov (Pálava, vinařství, cykloturistika), Králíky (Dolní Morava), Luhačovice (lázeňství), Pohofelice (vodní nádrž Nové Mlýny, Aqualand Moravia) a Nové Město na Moravě (zimní a letní turistika, MS v biatlonu).

Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení v jednotlivých SO ORP je zachycena na grafickém listu 14.7.

Průměrný počet přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních v SO ORP

Zatímco pomocí ukazatele celkového počtu hostů je možné identifikovat lokality, které jsou nejnavštěvovanější, tak pomocí údajů o průměrném počtu přenocování můžeme identifikovat lokality, kde se hosté zdržují nejdelší dobu. Pomocí tohoto ukazatele tak můžeme identifikovat místa, která jsou využívána spíše k dlouhodobým pobytům.

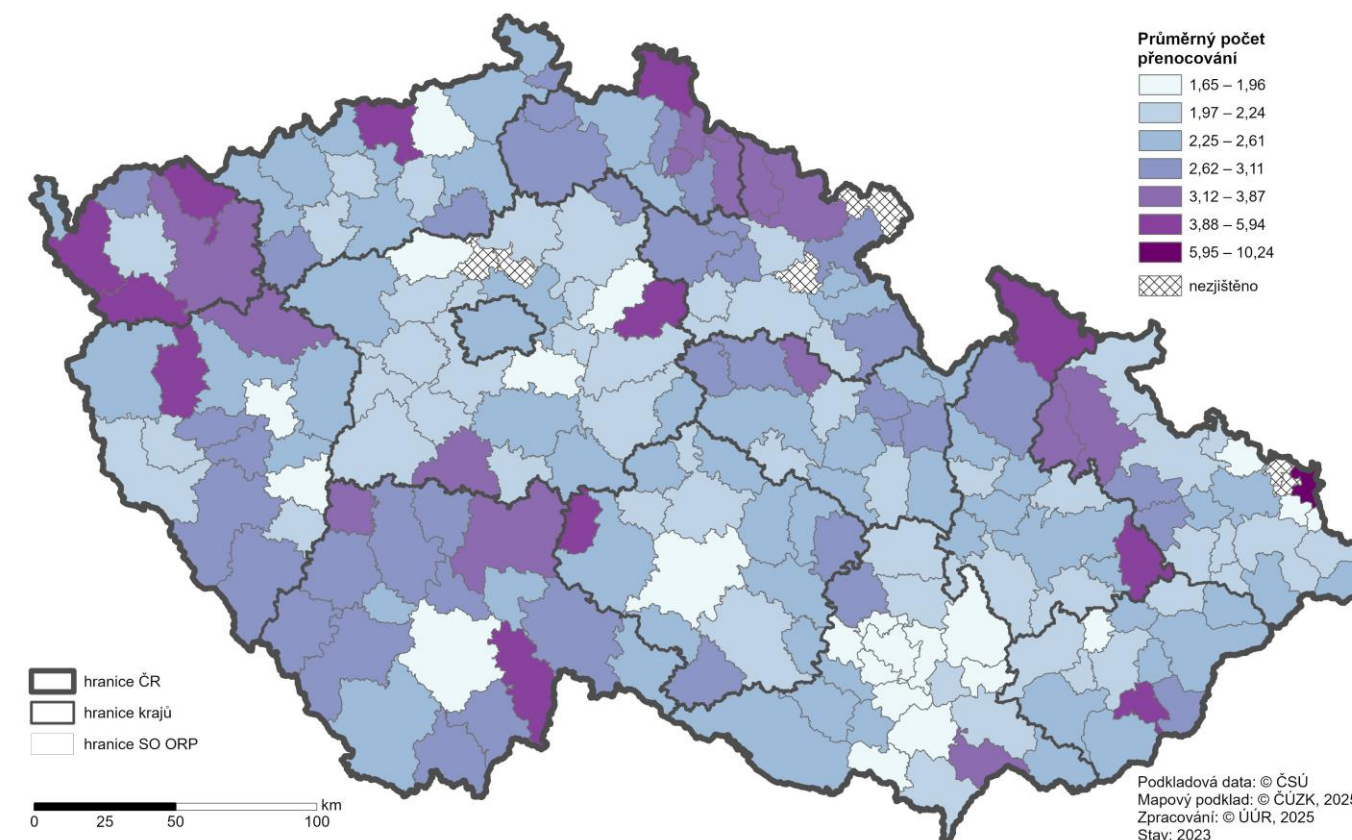
Nejvyšší průměrný počet přenocování v HUZ roce 2023 měl SO ORP Karviná (10,2 noci), který s odstupem následují SO ORP Hranice (5,9), Stříbro (4,8), Luhačovice (4,6), Cheb (4,5), Ostrov (4,3), Jeseník (4,3), Mariánské Lázně (4,2), Poděbrady (4,2), Třeboň (4,2), Frýdlant (4,0), Teplice (4,0) a Pacov (4,0).

12 ze 13 těchto správních obvodů (vyjma SO ORP Pacov) má společné to, že se na jejich území nachází jedno nebo více lázeňských míst. To poukazuje na to, že je to právě lázeňský pobyt (léčebný, rehabilitační, ...), který nejčastěji trvá delší dobu. Účinná lázeňská péče totiž vyžaduje delší časové období než běžné rekreační pobyty.

Kromě lázeňských pobytů může vyšší hodnoty tohoto ukazatele zkruslovat vyšší podíl osob, které jsou z různých důvodů (pracovní, studijní apod.) dlouhodobě ubytovány v hromadném ubytovacím zařízení. Mezi hosty se totiž započítávají všichni hosté, kteří využívají HUZ k přechodnému pobytu, pokud doba trvání pobytu nepřekročí 1 rok.

Zajímavé je sledovat průměrnou délku pobytu v lokalitách, které mají vysoké počty HUZ, potažmo počty lůžek v HUZ nebo které jsou hodně navštěvované. Například průměrný počet přenocování v HUZ v Praze je pouze 2,3 noci. Podobně je tomu v SO ORP Český Krumlov, kde je průměrný počet přenocování jen 2,4 noci. Ještě nižší hodnoty jsou pak v SO ORP Mikulov (1,9) nebo Brno (1,7). Hojně navštěvované správní obvody v horských oblastech pak mají hodnoty mezi 3–3,5 (SO ORP Jilemnice, Trutnov, Vrchlabí, Tanvald, Vimperk). Zajímavý je také výsledek u SO ORP Karlovy Vary, kde se sice nachází lázeňské místo, nicméně průměrný počet přenocování je „pouze“ 3,4.

Obr. 14.10: Průměrný počet přenocování v HUZ v jednotlivých SO ORP (2023)

Zpracoval: Ústav územního rozvoje, 2024.

III. Závěrečný souhrn

Cestovní ruch

Cestovní ruch je významnou součástí národního hospodářství pozitivně ovlivňující řadu dalších ekonomických odvětví a vytvářející mnoho pracovních příležitostí, které souvisí s rozvojem doprovodných služeb a stavebním rozvojem. Cestovní ruch zvyšuje konkurenceschopnost regionu, což se výrazněji projevuje zejména v hospodářsky slabých regionech.

Z hlediska potenciálu území pro rozvoj rekreace a cestovního ruchu má velký význam **vhodnost přírodních podmínek**, a to zejména v horských oblastech nebo v oblastech kde se nacházejí významné rekreační vodní nádrže s dobrými podmínkami k rekreaci, případně v oblastech, kde se nacházejí jiné výrazné přírodní atraktivity (např. jeskyně, skalní města apod.). Vhodné přírodní předpoklady pro cestovní ruch lze hledat zejména ve zvláště chráněných územích.

Vysoký potenciál pro cestovní ruch mají také **velká města a další historicky a kulturně významná místa**. V České republice se nachází několik stovek památkově chráněných míst (památkových zón, památkových rezervací, národních kulturních památek, ...). Mezi ty z hlediska cestovního ruchu nejvýznamnější a turisticky nejatraktivnější zcela určitě patří statky zapsané do seznamu světového kulturního dědictví, kterých je v současnosti celkem 16.

Velký význam z hlediska cestovního ruchu mají v ČR také **lázeňská místa** (obce se statutem lázní). Lázeňství má velký ekonomický přínos pro danou obec i celý region a významně se podílí na celkovém rozvoji území. Na druhé straně je pro obce se statutem lázeňského místa stanoven režim ochrany, který vymezuje vnitřní a vnější území lázeňského místa, kde se v zájmu ochrany léčebného režimu a zachování, popřípadě vytvoření lázeňského prostředí, stanovují omezení ve výstavbě a rozvoji LM a omezení v činnostech a zařízeních, které se smí v LM vykonávat.

Významnou součástí ÚAP ČR je představení výsledků **rajonizace cestovního ruchu**, která byla zpracována Institutem cestovního ruchu Masarykovy univerzity v Brně (*Podklad pro zpracování Územně analytických podkladů ČR v tématu cestovní ruch*, 2017). Tato rajonizace cestovního ruchu je založena na syntéze geografického a územně – plánovacího přístupu, tj. především na funkčně-prostorové struktuře využití území a klasifikaci její vhodnosti pro pobytový cestovní ruch a rekreaci. Výstupem představené rajonizace je rozčlenění území ČR do 6 kategorií **významných rekreačních oblastí** (klasifikace krajiny z hlediska předpokladů pro CR) a dále identifikace a typologizace **významných rekreačních středisek**. Těch bylo v rámci rajonizace identifikováno celkem 411, přičemž byly rozděleny do 8 funkčních typů. Výstupy rajonizace jsou významným nástrojem pro koordinaci aktivit cestovního ruchu v území a pro efektivní využívání potenciálu území.

V části věnující se hromadným ubytovacím zařízením a souvisejícím statistickým ukazatelům je podrobněji popsán vývoj těchto ukazatelů v čase (na úrovni ČR) a aktuální stav těchto ukazatelů v jednotlivých krajích a správních obvodech ORP. Informace o kapacitách HUZ a jejich návštěvnosti poskytují důležité informace o intenzitě cestovního ruchu v daném území a pomáhají identifikovat nejatraktivnější území z hlediska cestovního ruchu.

Časové řady zachycující vývoj kapacit a návštěvnosti HUZ v ČR ukazují, že se cestovní ruch již vzpamatoval z krize, která byla zejména v letech 2020 a 2021 způsobena pandemií Covid-19. V období pandemie byl cestovní ruch jedním z nejvíce postižených hospodářských sektorů. Údaje z let pocovidových ovšem ukazují, že se cestovní ruch a rekreace v ČR postupně vrací do stavu před pandemií. V některých ukazatelích jsou dokonce hodnoty z období před pandemií již překonány.

ÚAP ČR se věnují zejména masovému cestovnímu ruchu a rekreaci, kterou je možné na celostátní úrovni sledovat. Problematika individuální soukromé rekreace není v ÚAP ČR řešena. Nicméně alespoň zmínit se musí jedna specifická forma individuální rekreace, kterou je chataření a chalupaření. Ta je v ČR totiž poměrně výrazně rozšířena. Chataření a chalupaření na jednu stranu přináší některé pozitivní trendy jako je ožívování vysídlovaného venkova, záchrana a rekonstrukce domovního fondu, obnovení kulturního života atp. Na druhou stranu chataření a chalupaření přináší také významné problémy. Pozornost je třeba věnovat zejména masové přeměně chat na trvalá obydlí a přeměně chatových osad v enklávy rodinných domků. Z pohledu územního plánování to přináší problémy především v nedostatečné technické a dopravní infrastruktuře, problémy s pitnou vodou a odpadními vodami v souvislosti s nedostatečnými kapacitami příslušných čistíren odpadních vod, ale i problémy s nedostatečnou občanskou vybaveností. Tento trend znamená rovněž velké ohrožení a mnohdy i likvidaci přirozených biotopů. V přírodně cenném prostředí nebo v jeho bezprostřední blízkosti vznikají mnohdy na malých pozemcích pro danou lokalitu nevhodné, velké stavby. Je třeba klást důraz na udržitelnost daného území pomocí regulace další výstavby, případně pomocí regulačních opatření, podmiňujících další výstavbu staveb pro rekreační využití, a přeměnu rekreačních staveb na trvalé bydlení výstavbou dopravní, technické a občanské infrastruktury.

Úkolem územního plánování je vytvářet územní podmínky pro rozvoj cestovního ruchu, rekreace a lázeňství. V praxi to znamená, že územní plánování musí v územích s předpoklady k rozvoji cestovního ruchu, rekreace či lázeňství vytvářet podmínky pro zajištění potřebné infrastruktury od dopravy přes technickou vybavenost až po rekreační a ubytovací zařízení. Zároveň je však úkolem územního plánování dostupnými prostředky chránit přírodní a kulturně historický potenciál území pro rekreaci a cestovní ruch. Rozvoj rekreace a cestovního ruchu tak musí být především udržitelný. Cestou k řešení negativních vlivů rozvoje některých forem cestovního ruchu je důsledná kontrola nástroji územního plánování a dodržování pravidel stanovených v územních plánech.

Ochrana kulturních hodnot

Na území České republiky se nachází velké množství památkově chráněných objektů, lokalit a území. Ochrana kulturních hodnot a kulturního dědictví je tak důležitým faktorem pro celé území ČR, a tedy i pro územní plánování. Nachází se zde řada historických a kulturních památek světového i národního významu (památky UNESCO, městské a vesnické památkové rezervace, městské a vesnické památkové zóny, krajinné památkové zóny, památky lidové architektury, památky průmyslové architektury, hrady a zámky, církevní památky, archeologické lokality apod.). Mimo to je zde i mnoho objektů a lokalit, které se dají označit jako památky místní, přesto že nepožívají žádné zákonné ochrany.

Na území České republiky se nachází **velké množství ohrožených a nevyužívaných památek**.

Seznam ohrožených nemovitých památek – více než 700 památek s právní ochranou.

Viz NPÚ – <https://www.npu.cz/ohrozene-pamatky>.

Ne vždy je v územním plánování dbáno na dostatečné provázání památkové ochrany na všech úrovních (mezinárodní, celostátní, nadregionální, regionální i místní) na rozvoj území, cestovní ruch, finanční dotace apod.

Náměty z hlediska územního plánování

Pouze uceleným a provázaným plánovacím procesem, v jehož průběhu budou schopny všechny zainteresované strany (zástupci státní správy a samosprávy měst a obcí, pracovníci památkové péče, představitelé občanských iniciativ, majitelé kulturních nemovitostí a běžní občané) dospět ke vzájemné dohodě, lze zajistit rozvoj v historickém území s maximálním omezením negativních dopadů.

Je třeba vytvářet územní podmínky pro údržbu a obnovu památek a okolního prostředí, včetně odstraňování znehodnocujících prvků s důrazem na vybrané nejhodnotnější památky a jejich soubory a přijmout opatření, která by zabránila další devastaci.

Účinným nástrojem ochrany a rozvoje památek a památkových lokalit je územně plánovací dokumentace. Je proto nezbytné, aby města a obce, na jejichž území se nachází památkově chráněný objekt či lokalita, měly kvalitní územně analytické podklady a platný územní plán a pro vybrané části území navazující regulační plán či územní studii. K tomu je v územně plánovací činnosti zejména třeba respektovat následující zásady:

- Vnímat kulturní hodnoty jako významnou položku v územním plánování. Posuzovat při rozvoji území kulturně historické skutečnosti v návaznosti na všechny záměry v sociálně ekonomickém rozvoji.
- Chránit kulturní hodnoty tak, aby byla zajištěna maximální účinnost ochrany, musí tvořit neoddělitelnou součást politiky územního rozvoje na všech úrovních – mezinárodní, celostátní, nadregionální, regionální i místní.
- Zohledňovat a revitalizovat v územním rozvoji kulturní dědictví, tj. světové kulturní dědictví, národní kulturní památky, památkové rezervace a zóny, včetně ochranných pásem a vybraných nejohroženějších a nevyužívaných památek.
- Respektovat objekty, soubory a areály objektů, které jsou navrhované na vyhlášení v kterékoli kategorii památkové ochrany.
- V ÚPD důsledně definovat a popsat hranice chráněného území a ochranného pásma. Aktivity v území ochranného pásma se řídí dle § 17 zákona č. 20/1987 o státní památkové péči. Podrobnosti vymezení ochranného pásma stanoví obecně závazný právní předpis.
- V územním plánování dbát na dostatečné provázání památkové ochrany na všech úrovních (mezinárodní, celostátní, nadregionálního, regionální i místní), na rozvoj území a cestovní ruch. Využívat území v širších vztazích, zejména pokud jde o turistické poznávací trasy, které propojují území s tematicky obdobnými památkovými místy.
- Regulovat funkční využití a prostorové uspořádání stávající i nové výstavby v souladu s podmínkami státní památkové péče, zakotvenými v zásadách ochrany památkových hodnot historického území.
- V daných souvislostech a s ohledem na bezkonfliktní využití území řešit dopravní a technickou infrastrukturu, neboť jak zachování, využívání a prezentace památkových objektů, tak rozvoj bydlení, občanského vybavení a cestovního ruchu závisí na dopravní dostupnosti a fungující technické infrastruktuře.
- V územním plánování dbát na využití ohrožených a nevyužívaných památek. V konkrétních případech hledat smysluplná řešení.
- V územním plánování dbát na ochranu archeologického dědictví.

Záměry na provedení změn v území

Vzhledem k povaze problematiky jednotlivých témat této kapitoly, nevyplývají z jejich vyhodnocení konkrétní záměry na provedení změn v území, které by bylo možné přesně definovat a lokalizovat v území. Stanovit lze pouze výše uvedené náměty z hlediska územně plánovací činnosti.

IV. Právní rámec, zákony a vyhlášky

- **Zákon č. 20/1987 Sb.**, o státní památkové péči – znění od 1. 1. 2025.
Zákon je v gesci Ministerstva kultury.
- **Zákon č. 159/1999 Sb.**, o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů – znění od 1. 3. 2021.
Zákon je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj.
- **Zákon č. 164/2001 Sb.**, o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon) – znění od 1. 1. 2024.
Zákon je v gesci Ministerstva zdravotnictví.
- **Zákon č. 248/2000 Sb.**, o podpoře regionálního rozvoje – znění od 19. 2. 2025.
Zákon je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj.
- **Zákon č. 283/2021 Sb.**, stavební zákon – znění od 1. 7. 2025.
Zákon je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj.
- **Vyhláška č. 66/1988 Sb.**, kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči – znění od 1. 1. 2003.
Vyhláška je v gesci Ministerstva kultury.
- **Vyhláška č. 157/2024 Sb.**, o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a jednotném standardu – znění od 1. 7. 2024.
Vyhláška je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj.
- **Vyhláška č. 187/2007 Sb.**, kterou se stanoví obsah a náležitosti plánu území s archeologickými nálezy – znění od 23. 7. 2007.
Vyhláška je v gesci Ministerstva kultury.
- **Vyhláška č. 420/2008 Sb.**, kterou se stanoví náležitosti a obsah plánu ochrany památkových rezervací a památkových zón – znění od 1. 7. 2023.
Vyhláška je v gesci Ministerstva kultury.
- **Vyhláška č. 423/2001 Sb.**, kterou se stanoví způsob a rozsah hodnocení přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod a další podrobnosti jejich využívání, požadavky na životní prostředí a vybavení přírodních léčebných lázní a náležitosti odborného posudku o využitelnosti přírodních léčivých zdrojů a klimatických podmínek k léčebným účelům, přírodní minerální vody k výrobě přírodních minerálních vod a o stavu životního prostředí přírodních léčebných lázní (vyhláška o zdrojích a lázních) – znění od 1. 9. 2024.
Vyhláška je v gesci Ministerstva zdravotnictví.

Národní kulturní památky

Kulturní památky, které tvoří nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa, prohlašuje vláda České republiky **nařízením** za národní kulturní památky a stanoví podmínky jejich ochrany.

Nařízení vlády ČR o prohlášení za národní kulturní památku jsou k dispozici na webových stránkách Ministerstva kultury ČR – <https://www.mkcr.cz/pravni-predpisy-a-opatreni-obecne-povahy-1114.html#2>.

Nařízení vlády jsou v gesci Ministerstva kultury.

Památkově chráněná území

Památkové rezervace a památkové zóny prohlašuje vláda České republiky **nařízením** za národní kulturní památky a stanoví podmínky jejich ochrany.

Památkové zóny – na základě stanoviska Legislativní rady vlády, Komise pro veřejné právo I (komise pro správní právo č. 1) ze dne 2. září 2013 Ministerstvo kultury od roku 2014 vyhlašuje památkové zóny **opatřením obecné povahy**.

Nařízení vlády ČR o prohlášení za památkovou rezervaci a opatření obecné povahy o prohlášení území za památkovou zónu jsou k dispozici na webových stránkách Ministerstva kultury ČR – <https://www.mkcr.cz/pravni-predpisy-a-opatreni-obecne-povahy-1114.html#2>.

Nařízení vlády, vyhlášky a opatření obecné povahy jsou v gesci Ministerstva kultury.

V. Použité zdroje

Strategické a rezortní dokumenty

- **Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2014–2020**
Schválená usnesením vlády ze dne 27. března 2013 č. 220/2013.
Dokument je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj.
- **Strategie rozvoje cestovního ruchu ČR 2021–2030**
Schválená usnesením vlády ze dne 19. července 2021 č. 640.
Dokument je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj.
- **Akční plán 2024–2025 ke Strategii rozvoje cestovního ruchu ČR 2021–2030**
Schválený usnesením vlády ze dne 8. listopadu 2023 č. 834.
Dokument je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj.
- **Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+**
Schválena usnesením vlády ze dne 4. listopadu 2019 č. 775.
Dokument je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj.
- **Politika územního rozvoje ČR ve znění Změny č. 9**
Schválena usnesením vlády ze dne 29. ledna 2025 č. 64.
Dokument je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj.
- **Státní kulturní politika na léta 2021–2025+**
Schválena usnesením vlády ze dne 27. září 2021 č. 843.
Dokument je v gesci Ministerstva kultury.
- **Politika architektury a stavební kultury České republiky – Aktualizace 2022**
Schválena usnesením vlády ze dne 4. ledna 2023 č. 6.
Dokument je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj.

Evropské a mezinárodní dokumenty

- **Evropská úmluva o ochraně architektonického dědictví**
Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 73/2000 Sb.m.s.
Byla přijata dne 3. října 1985 v Granadě. Pro Českou republiku vstoupila v platnost dne 1. srpna 2000.

Evropská úmluva o ochraně archeologického dědictví

Revidovaná. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 99/2000 Sb.m.s.

Byla přijata dne 16. ledna 1992 ve Vallettě. Pro Českou republiku vstoupila v platnost dne 23. září 2000.

Evropská úmluva o krajině

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 13/2005 Sb.m.s.

Byla podepsána dne 20. října 2000 ve Florencii, vstoupila v mezinárodní platnost dne 1. března 2004.

Závěry Rady o kulturním dědictví jako strategickém zdroji pro udržitelný rozvoj Evropy

Byly přijaty Radou Evropské unie dne 21. 5. 2014 (9129/14, CULT 68).

Ostatní

- Ministerstvo zdravotnictví – Český inspektorát lázní a zřidel [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2025 [cit. 14.04.2025]. Dostupné z URL: <https://mzd.gov.cz/category/agendy-ministerstva/cesky-inspektorat-lazni-a-zridel-cil/>.
<<https://mzd.gov.cz/seznam-lazenskych-mist-v-cr/>>.
- Národní památkový ústav [online]. Praha: Národní památkový ústav, generální ředitelství, 2025 [cit. 14.04.2025]. Dostupné z URL: <<https://www.npu.cz/cs>>.
- Podklad pro zpracování Územně analytických podkladů ČR v tématu cestovní ruch. Institut cestovního ruchu MU Brno 2017.
- Portál Integrovaného informačního systému památkové péče – Portál IISPP, Památkový katalog [online]. Praha: Národní památkový ústav, 2025 [cit. 14.04.2025]. Dostupné z URL: <<https://pamatkovykatalog.cz/uskp>>.
- Svaz léčebných lázní ČR [online]. Františkovy Lázně: Svaz léčebných lázní ČR, 2025 [cit. 14.04.2025]. Dostupné z URL: <<https://www.lecebnelazne.cz/svaz-lecebnych-lazni>>.
- Veřejná databáze ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2025 [cit. 14.04.2025]. Dostupné z URL: <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvoc=&katalog=32813&pvo=CRUD-TSA-T2&z=T#w=>>>.
<<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvoc=&katalog=32814&pvo=CRUD-MZ-T2&z=T#w=>>>.
<<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvoc=&katalog=31744&pvo=CRU05&z=T#w=>>>.
<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&pvo=CRU02&katalog=31742&str=v1291&v=v1339__KAT__154__1#w=>>.
<<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&skupId=4169&z=T&f=TABULKA&pvo=CRU03sk1-R&katalog=31743&pvo=CRU03sk1-R&str=v282#w=>>>.
<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&skupId=1247&z=T&f=TABULKA&pvo=CRU02-L6&katalog=31742&pvo=CRU02-L6&c=v3~8__RP2024&v=v1363__KAT__154__1#w=>>.
<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRU02-L12&z=T&f=TABULKA&skupId=1247&katalog=31742&pvo=CRU02-L12&c=v3~8__RP2023&v=v1363__KAT__154__1>.
<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRUD002&z=T&f=TABULKA&katalog=31743&evo=v745__!_VUZEMI97-100-65_1&c=v3~8__RP2023&v=v90__KAT__154__1>.

VI. Použité zkratky

CR	cestovní ruch
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
HDP	hrubý domácí produkt
HUZ	hromadné ubytovací zařízení
LLRP	lázeňská léčebně rehabilitační péče
LM	lázeňské místo
MU	Masarykova univerzita
NPÚ	Národní památkový ústav
IISPP	Integrovaný informační systém památkové péče
SLL	Svaz léčebných lázní České republiky
SO ORP	správní obvod obce s rozšířenou působností
ÚÚR	Ústav územního rozvoje

VII. Seznam grafických listů kapitoly 14

- 14.1 Klasifikace krajiny z hlediska rekreace
- 14.2 Rekreační střediska a rekreační oblasti
- 14.3 Lázeňská místa
- 14.4 Památkové rezervace
- 14.5 Památkové zóny
- 14.6 Světové dědictví UNESCO
- 14.7 Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení

VIII. Přílohy

Příloha 1: Seznam lázeňských míst ve smyslu zákona č. 164/2001 Sb. (lázeňský zákon) k 30. 10. 2024, včetně informace o tom, zda byl stanoven statut konkrétního lázeňského místa a zda je v místě poskytována lázeňská léčebně rehabilitační péče (LLRP).

Lázeňské místo	Obec	Okres	Statut LM	Poskytování LLRP
Bechyně	Bechyně	Tábor	ANO	ANO
Běloves ⁶	Náchod	Náchod	ANO	NE
Bílina ⁷	Bílina	Teplice	ANO	NE
Bludov	Bludov	Šumperk	ANO	ANO
Buchlovice	Buchlovice	Uherské Hradiště	NE	ANO
Dubí	Dubí	Teplice	ANO	ANO
Františkovy Lázně	Františkovy Lázně	Cheb	ANO	ANO
Frymburk ⁸	Frymburk	Český Krumlov	NE	NE
Hodonín-Josefov	Hodonín	Hodonín	NE	ANO
Jáchymov	Jáchymov	Karlovy Vary	ANO	ANO
Janské Lázně	Janské Lázně	Trutnov	ANO	ANO
Jeseník	Jeseník	Jeseník	ANO	ANO
Karlova Studánka	Karlova Studánka	Bruntál	ANO	ANO
Karlovy Vary	Karlovy Vary	Karlovy Vary	ANO	ANO
Karviná-Darkov	Karviná	Karviná	NE	ANO
Kláštepec nad Ohří	Kláštepec nad Ohří	Chomutov	NE	ANO
Klimkovice	Klimkovice	Ostrava-město	ANO	ANO
Konstantinovy Lázně	Konstantinovy Lázně	Tachov	ANO	ANO
Kostelec u Zlína	Zlín	Zlín	ANO	ANO
Lázně Bělohrad	Lázně Bělohrad	Jičín	ANO	ANO
Lázně Bohdaneč	Lázně Bohdaneč	Pardubice	ANO	ANO
Lázně Kundratice	Osečná	Liberec	ANO	ANO
Lázně Kynžvart	Lázně Kynžvart	Cheb	ANO	ANO
Lázně Libverda	Lázně Libverda	Liberec	ANO	ANO
Lednice	Lednice	Břeclav	ANO	ANO
Lipová-lázně	Lipová-lázně	Jeseník	ANO	ANO
Luhačovice	Luhačovice	Zlín	ANO	ANO
Mariánské Lázně	Mariánské Lázně	Cheb	ANO	ANO
Mšené Lázně	Mšené-lázně	Litoměřice	ANO	ANO
Ostrožská Nová Ves	Ostrožská Nová Ves	Uherské Hradiště	ANO	ANO

⁶ Nefunkční lázeňské místo

⁷ Nefunkční lázeňské místo

Lázeňské místo	Obec	Okres	Statut LM	Poskytování LLRP
Poděbrady	Poděbrady	Nymburk	ANO	ANO
Slatinice	Slatinice	Olomouc	ANO	ANO
Teplice nad Bečvou	Teplice nad Bečvou	Přerov	ANO	ANO
Teplice v Čechách	Teplice	Teplice	ANO	ANO
Toušeň	Lázně Toušeň	Praha-východ	ANO	ANO
Třeboň	Třeboň	Jindřichův Hradec	ANO	ANO
Velichovky	Velichovky	Náchod	ANO	ANO
Velké Losiny	Velké Losiny	Šumperk	ANO	ANO
Vráž	Vráž	Písek	ANO	ANO

Zdroj: Český inspektorát lázní a zřidel [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2024 [cit. 14.04.2025]. Dostupné z URL: <<https://mzd.gov.cz/seznam-lazenskych-mist-v-cr/>>.

Příloha 2: Památkový fond

Výčet konkrétních památek je obsažen v databázi ÚAP ČR.

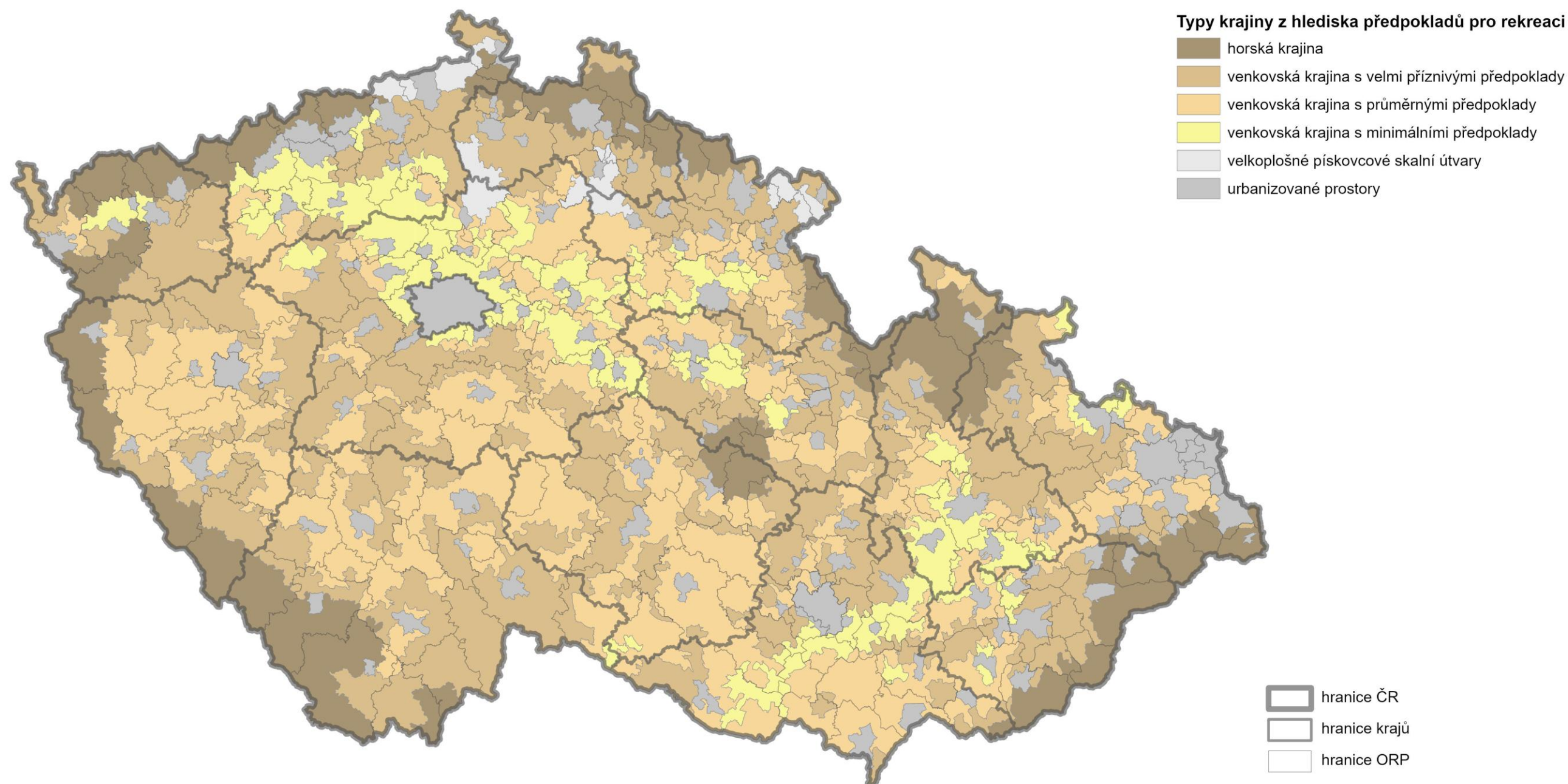
Evidence památek je vedena jak v podobě evidenčních listů v kartotékách, tak digitálně – v celostátní on-line databázové aplikaci *Památkový katalog*. Jedná se o:

- Přehled památkových rezervací – archeologických, ostatních, městských, vesnických
- Přehled památkových zón – krajinných, městských, vesnických
- Přehled nemovitých národních kulturních památek
- Přehled ochranných pásem
- Světové dědictví UNESCO

⁸ Jsou zde vyhlášeny pouze přírodní léčebné lázně.

Klasifikace krajiny z hlediska rekreace

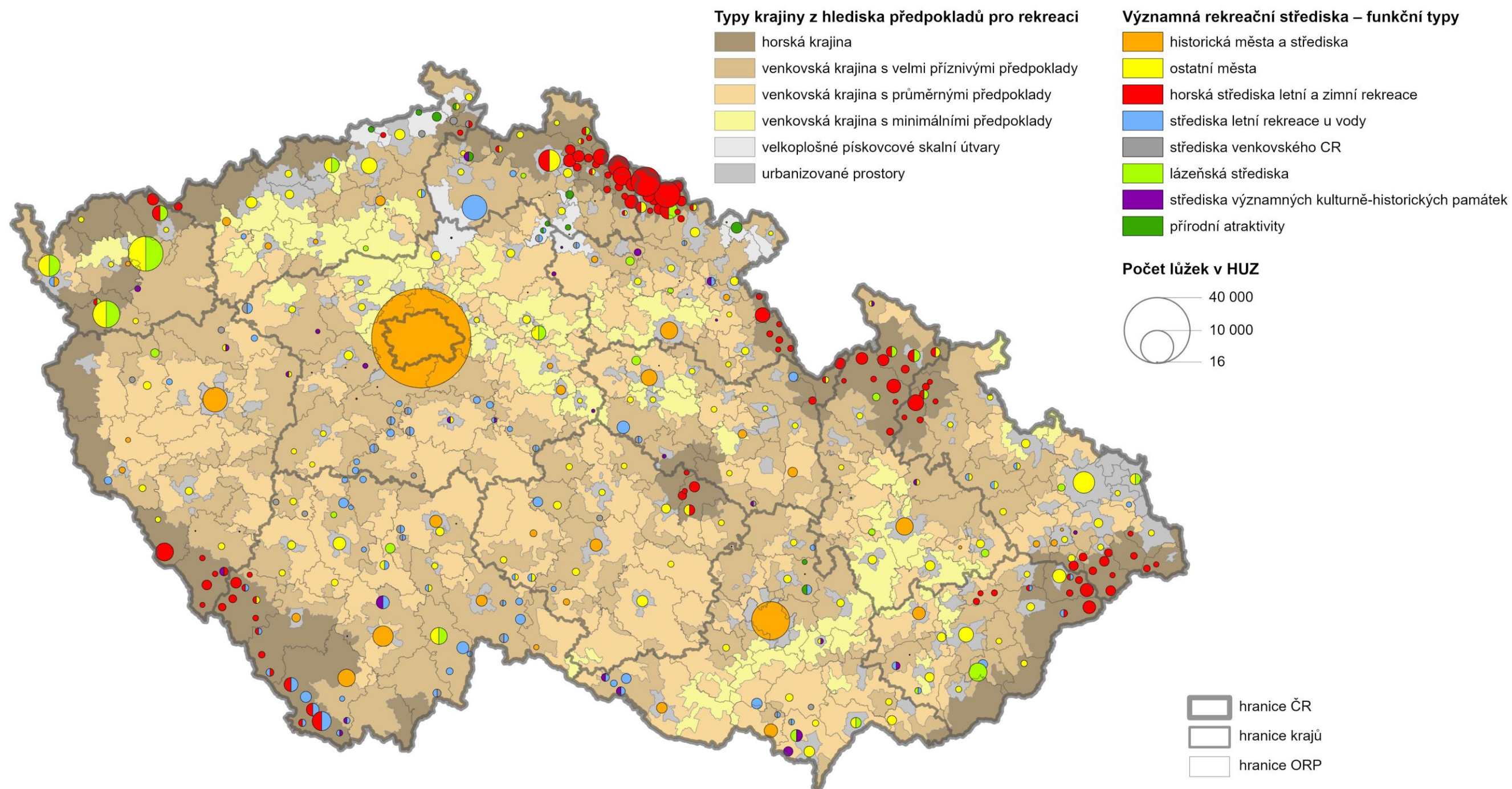
Územně analytické podklady České republiky

Grafický list č. 14.1

Podkladová data: © INCERU, ESF MU
Mapový podklad: © ČÚZK, 2025
Zpracování: © ÚÚR, 2025
Stav: 2019

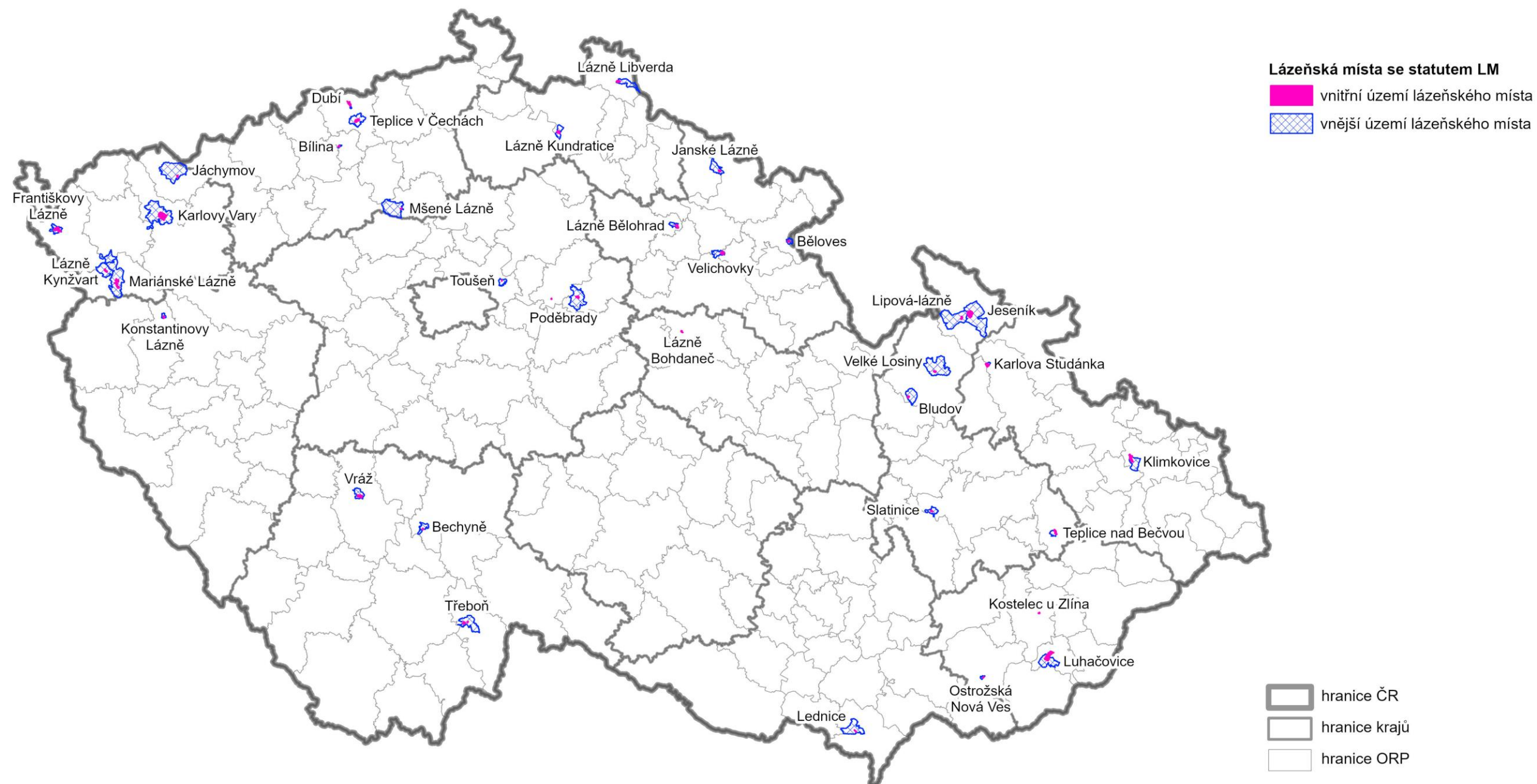
Rekreační střediska a rekreační oblasti

Územně analytické podklady České republiky

Grafický list č. 14.2

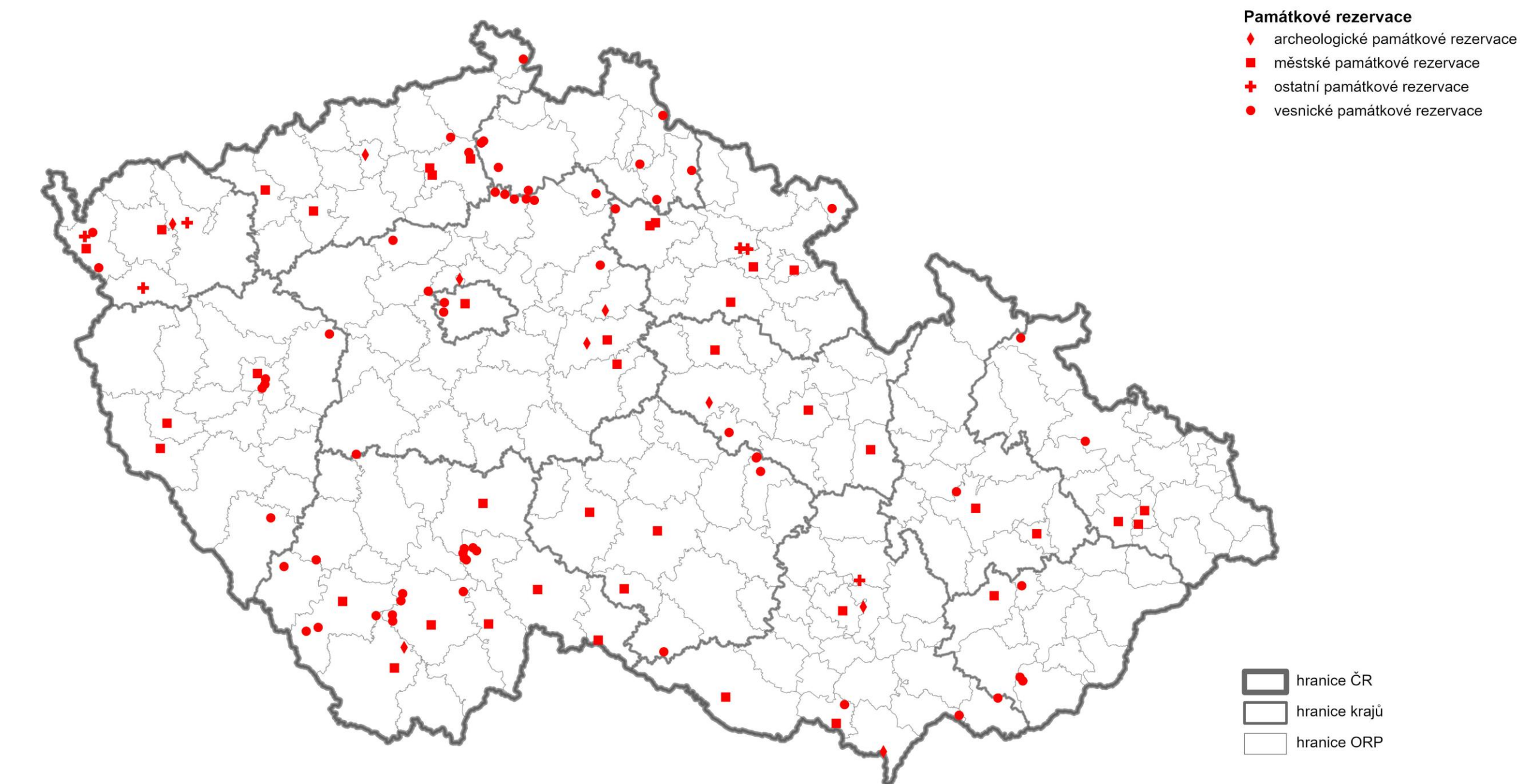
Podkladová data: © INCERU, ESF MU
Mapový podklad: © ČÚZK, 2025
Zpracování: © ÚÚR, 2025
Stav: 2019

Územně analytické podklady České republiky

Grafický list č. 14.3

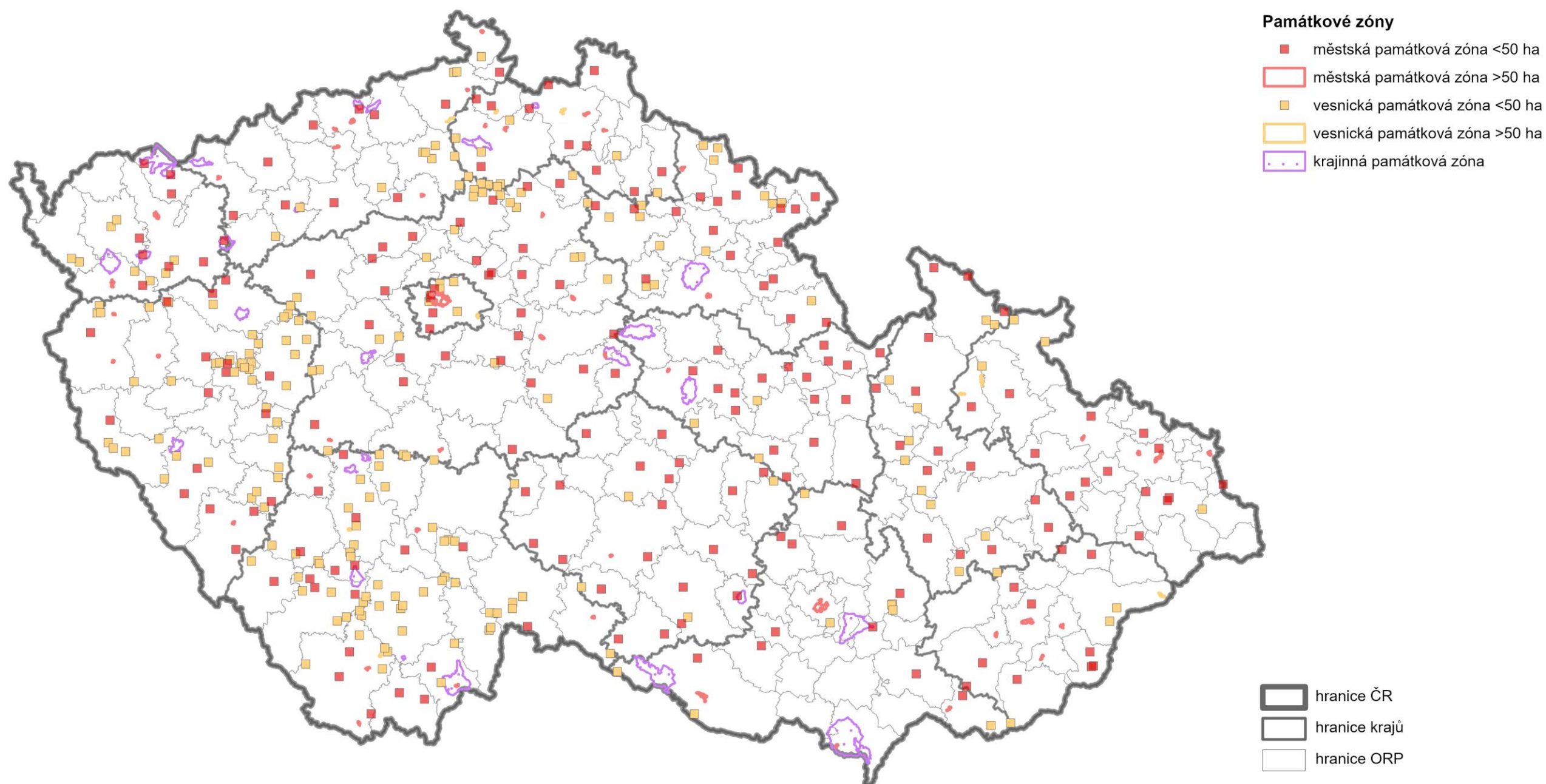
Podkladová data: © MZ ČR
Mapový podklad: © ČÚZK, 2025
Zpracování: © ÚÚR, 2025
Stav: 2025

Územně analytické podklady České republiky

Grafický list č. 14.4

Podkladová data: © NPÚ
Mapový podklad: © ČÚZK, 2025
Zpracování: © ÚÚR, 2025
Stav: 2025

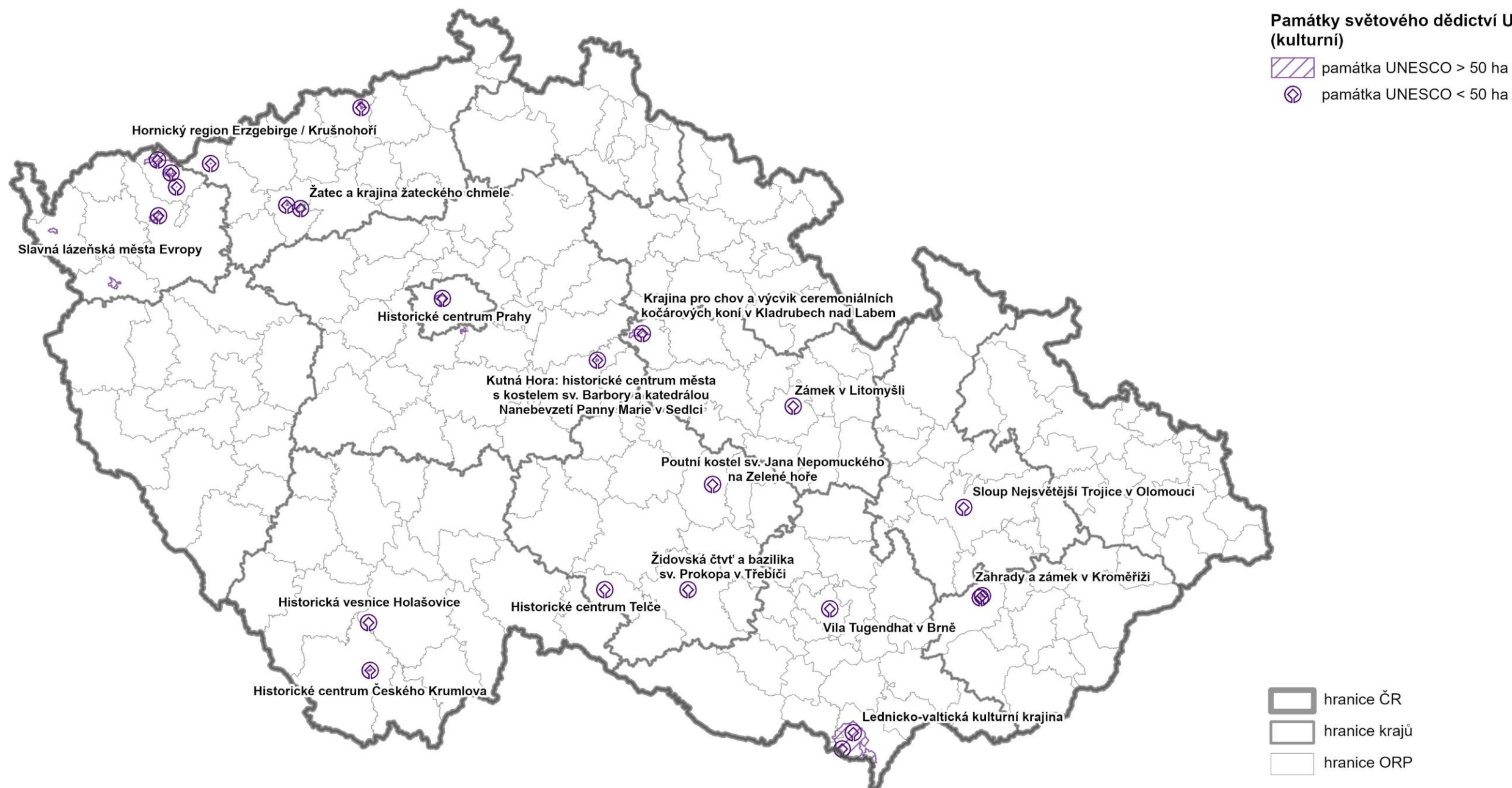

0 25 50 100 km

Územně analytické podklady České republiky

Grafický list č. 14.5

Podkladová data: © NPÚ
Mapový podklad: © ČÚZK, 2025
Zpracování: © ÚÚR, 2025
Stav: 2025

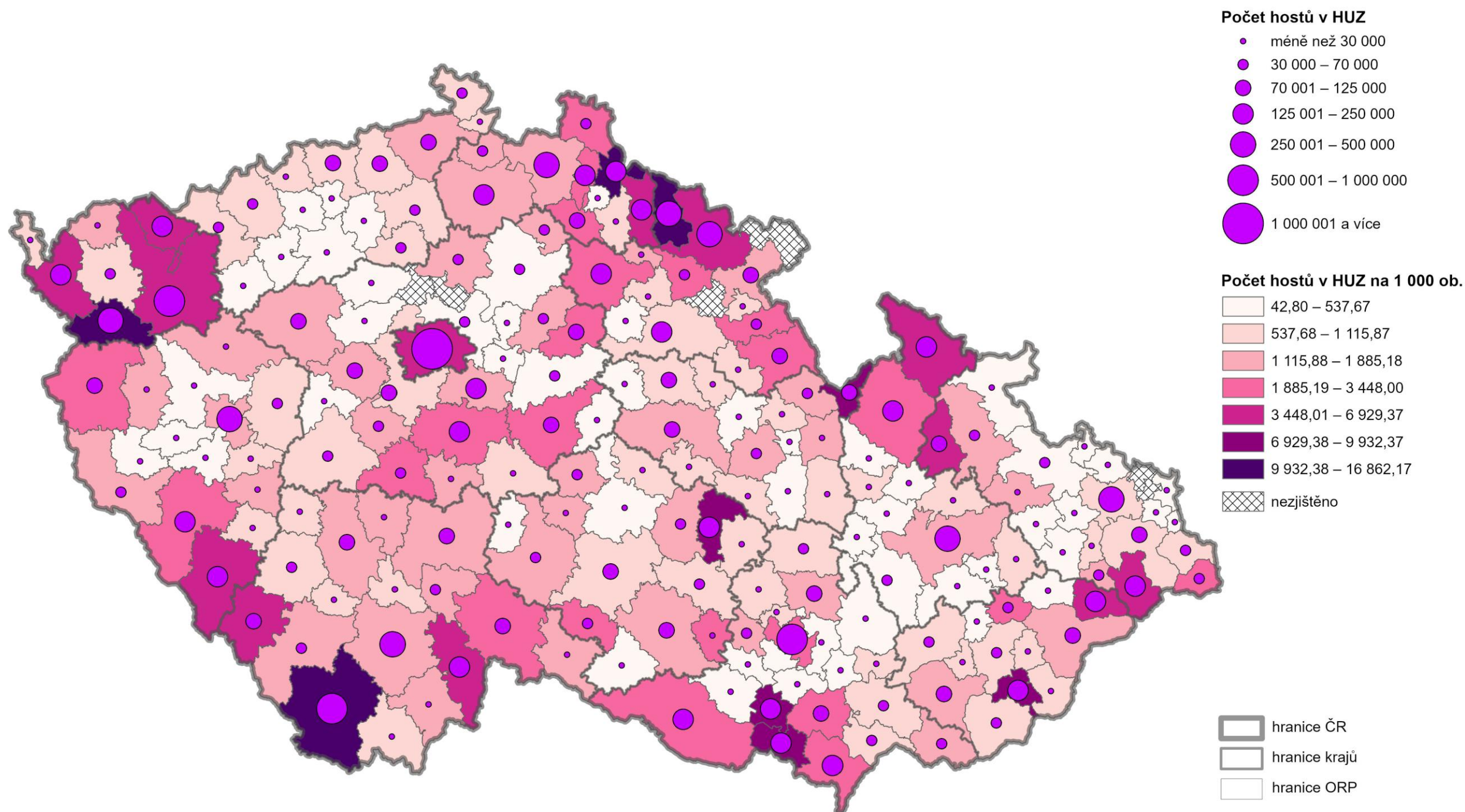

0 25 50 100 km

Územně analytické podklady České republiky

Grafický list č. 14.6

Podkladová data: © NPÚ
 Mapový podklad: © ČÚZK, 2025
 Zpracování: © ÚÚR, 2025
 Stav: 2025

0 25 50 100 km

Územně analytické podklady České republiky

Grafický list č. 14.7

Podkladová data: © ČSÚ
 Mapový podklad: © ČÚZK, 2025
 Zpracování: © ÚÚR, 2025
 Stav: 2023